

Det kongelige hoff

Innhold

- 6 Hoffsjefen har ordet
- 8 Alt for Norge
- 10 Det kongelige hoff
- 26 Kongehusets kulturvirksomhet
- 30 Kronprinsparets virksomhet
- 34 Kongelig dagbok 2023
- 50 Kronprinsparet 50 år
- 54 Prins Sverre Magnus 18 år
- 57 Åpningen av Stortinget
- 60 Ny kulturarena
- 64 Virksomhetsstyring
- 72 Kongelige ordener og medaljer
- 80 Kongelige fond og stiftelser
- 84 Årsregnskap

Kongehusets kulturvirksomhet

26

Kongelig dagbok 2023

34

Kronprinsparet 50 år

50

Prins Sverre Magnus 18 år

54

Ny kulturarena

60

Årsregnskap

84

Hoffsjefen har ordet

Hvert år bringer noe nytt. Og hvert år skrives et nytt kapittel i vår felles historie. Vårt samfunns grunnleggende verdier testes i møte med nye samfunnsutfordringer. En omskiftelig verden utfordrer vår evne til å holde stødig kurs og på samme tid justere etter omstendighetene. 2023 var ikke et unntak i så måte.

Kongehusets aktiviteter gjennom året spiller Norge i dag. Kongefamilien besøkte mennesker i 47 kommuner. På skoler, hos nystartede bedrifter og tradisjonelle industribedrifter, på museer og i kirker, hos primærnæringer, på festivaler og spel, hos forskningsinstitusjoner, organisasjoner og institusjoner, på sportsarrangementer og mye mer.

Utenfor Norge har Deres Majesteter Kongen og Dronningen, og Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen, besøkt Danmark, Storbritannia, Frankrike, Sverige og Tyskland. Besøkene har hatt overskrifter som det grønne skiftet, forsvars- og næringsutvikling og kultursamarbeid. Temaer som er viktige for Norge, som Kongefamilien er engasjert i, og som verden preges av.

Sikkerhetssituasjonen i Europa har preget 2023. Kongen og Kronprinsen har gjennomført en lang rekke besøk og aktiviteter med det norske forsvaret. I tillegg har både flåtebesøket på USS Gerald R. Ford i mai og besøket av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj på Slottet i desember minnet om alvor i den verden vi lever i, og viktigheten av godt alliert samarbeid.

To andre omstendigheter som satte sitt preg på Norge i 2023, var også en viktig del av Kongehusets aktivitet i år: besøkene til flere flomrammede områder som følge av ekstremværet «Hans» i august, og besøket på Slottet av de unge samiske aktivistene i Fosen-saken i oktober.

Kongelige aktiviteter preges også av milepæler i familiens historie. I år har Kronprinsparet markert sine 50-årsdager. Kronprinsparet ønsket å bruke anledningen til en feiring av Norge og fellesskapet vårt gjennom å løfte fram hele vårt langstrakte land og de mange menneskene som bidrar til å skape vårt Norge. Dette gjorde de blant annet gjennom flere reiser rundt om i landet og en stor bakgårdsfest på Slottet i august – med 370 gjester fra hele Norge.

For Det kongelige hoff er De kongeliges program og aktiviteter styrende for virksomheten. Årets største løft på Slottet var blant annet gjennomføringen av Dronningens samling av foregangskvinner 8. mars, bakgårdsfesten i Slottsgården og statsbesøket fra Italia. Hele organisasjonen får ved disse arrangementene vist fram sin høye faglige dyktighet, innsatsvilje, fleksibilitet og evne til å løfte sammen på tvers av alle avdelinger.

Sikkerhets- og beredskapsarbeidet ved Det kongelige hoff fortsetter å være høyt prioritert. Sikkerhetsprosjektet, som har pågått siden 2016, ble i store trekk avsluttet i 2023. Perimetersikringen rundt Slottet og Slottsparken ble lukket, og Logistikkbygget, som sikrer trygg håndtering av post, varer og avfall, ble åpnet. Det gjenstår noen mindre arbeider, som nå er i slutfasen.

Arbeidet med å løfte vår felles kulturarv styrkes, og i 2023 har vi åpnet en ny arena for publikum. Ridehuset fra 1911 – som ligger i tilknytning til Dronning Sonja KunstStall i hjørnet av Dronningparken – har blitt pusset opp og tilbakeført, og er nå tilgjengelig for publikum gjennom utstillinger og aktiviteter. Det er ønskelig å nå flere gjennom aktivitetene til de kongelige samlinger framover, og i 2023 ble staben styrket for å sikre en god kulturformidling.

Et annet viktig arbeid for Det kongelige hoff i 2023 var en gjennomgang av hele virksomheten med mål om å sikre økonomisk bærekraft over tid. Vi går ut av 2023 med en sunn økonomi. Samtidig er det gjennom de siste årene identifisert behov for forbedringer som følge av endringer både i rammevilkår og krav utenfra, og endringer som følge av nye interne behov.

Prosjektet fikk navnet Balanseprosjektet og ble ledet av Hoffets ledergruppe med hjelp av eksterne konsulenter. Det ble identifisert tiltak som til sammen skal skape varige kostnadsbesparelser på om lag 15 millioner kroner over en implementeringsperiode på tre år. Endringene vil gjøre organisasjonen i stand til å prioritere utvikling, investeringer og nyoppstående eller uforutsette behov, samtidig som vi blir en mer effektiv, digital og moderne virksomhet.

Kongeskipene Dannebrog og Norge ankommer Århus under Kongeparets offisielle besøk til Danmark.

Det kongelige hoff er en unik virksomhet, som med sine omtrent 30 ulike yrkesgrupper bistår Kongefamilien i å utføre sin livsgjerning. Oppgavene strekker seg fra å bistå Kongefamilien i deres private og offisielle virke, og stabsfunksjoner som økonomi, arkiv og HR, til forvaltning av eiendommer, parker og gjenstander på vegne av det norske fellesskapet. Samtidig som vi gjennomfører nødvendige endringer i organisasjonen, skal vi også ta vare på det unike Kongehuset representerer i vår norske historie og tradisjon. Med faglighet og kvalitet. Det er en verdi vi ved Det kongelige hoff tar på stort alvor.

Jeg vil avslutningsvis få takke alle våre fleksible og faglig dyktige medarbeidere, som har gjort en fantastisk jobb for at Kongefamilien skal kunne utrette sitt virke, under valgspåret «Alt for Norge». Takk også til alle som har tatt imot og lagt til rette for kongelige besøk rundt i landet, og bidratt til å skape minnerike møter mellom kongehus og folk. En varm takk går også til alle våre samarbeidspartnere, spesielt statsforvalterne, Utenriksdepartementet og ambassadene, samt organisasjoner og myndigheter for øvrig. Tusen takk!

Alt

for

Norge

Gjennom hele det moderne norske monarkiet siden 1905 har Kongens valgspråk vært «Alt for Norge». Det er kompromissløst, det er forpliktende og det gir en klar retning. Det har stått sin prøve både i krig og i fred.

Verden, Norge og monarkiet har endret seg mye siden 1905, men valgspråket har stått fast. Monarkiets, landets og det norske folks historie følges ad. Historien om det norske monarkiet er norgeshistorie. Det er historien om hvem vi var og hvem vi har blitt.

Langs disse lange linjene utøver Kongefamilien sin gjerning, og i lys av disse lange linjene arbeider Det kongelige hoff omkring 150 medarbeidere med å bistå Kongefamilien i å utføre sin livsgjerning. Hoffet er Kongens og Kongefamiliens støtteapparat i deres offisielle virke og private gjøremål.

Det kongelige hoff ledes av hoffsjefen. Hoffets ansatte er fordelt på fire avdelinger og to staber. I tillegg er noen funksjoner direkte underlagt hoffsjefen. Medarbeiderne representerer over 30 yrkesgrupper. Sammen yter vi vårt beste for å legge til rette for at Kongefamilien skal kunne utøve sin gjerning i tråd med valgspråket «Alt for Norge».

Som fundament har Hoffet følgende verdier som ligger til grunn for vårt arbeid:

- Mot: Våg å gjøre det rette, selv om det har en pris
- Raushet: Ha toleranse og respekt for ulike meninger, vis omsorg
- Løfte sammen: Vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål

Disse verdiene gir et godt fundament for arbeidet med å understøtte en kongefamilie som lever hver dag med disse kjerneoppgavene:

- å utføre konstitusjonelle oppgaver
- å skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold
- å styrke andres verdighet gjennom handlinger
- å være bærer av grunnleggende verdier som står seg over tid
- å forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv
- å være en verdifull bidragsyter på den globale arena

Å arbeide langs lange historiske linjer handler også om å forvalte historiske bygg og gjenstander. I tett samarbeid med Statsbygg forvalter Hoffet nasjonalskatter, en viktig del av kulturarven vår. De skal vedlikeholdes, bevares og stå gjennom generasjoner – som fortellinger om vår historie. Her har sentrale scener i nasjonens liv utspilt seg. Her leves og befestes noen av de viktigste øyeblikkene i vårt kollektive minne.

Vi som jobber ved Det kongelige hoff har som fremste oppgave å bistå Kongehusets medlemmer i deres gjerning og arbeider derfor også under Kongens valgspråk: «Alt for Norge.»

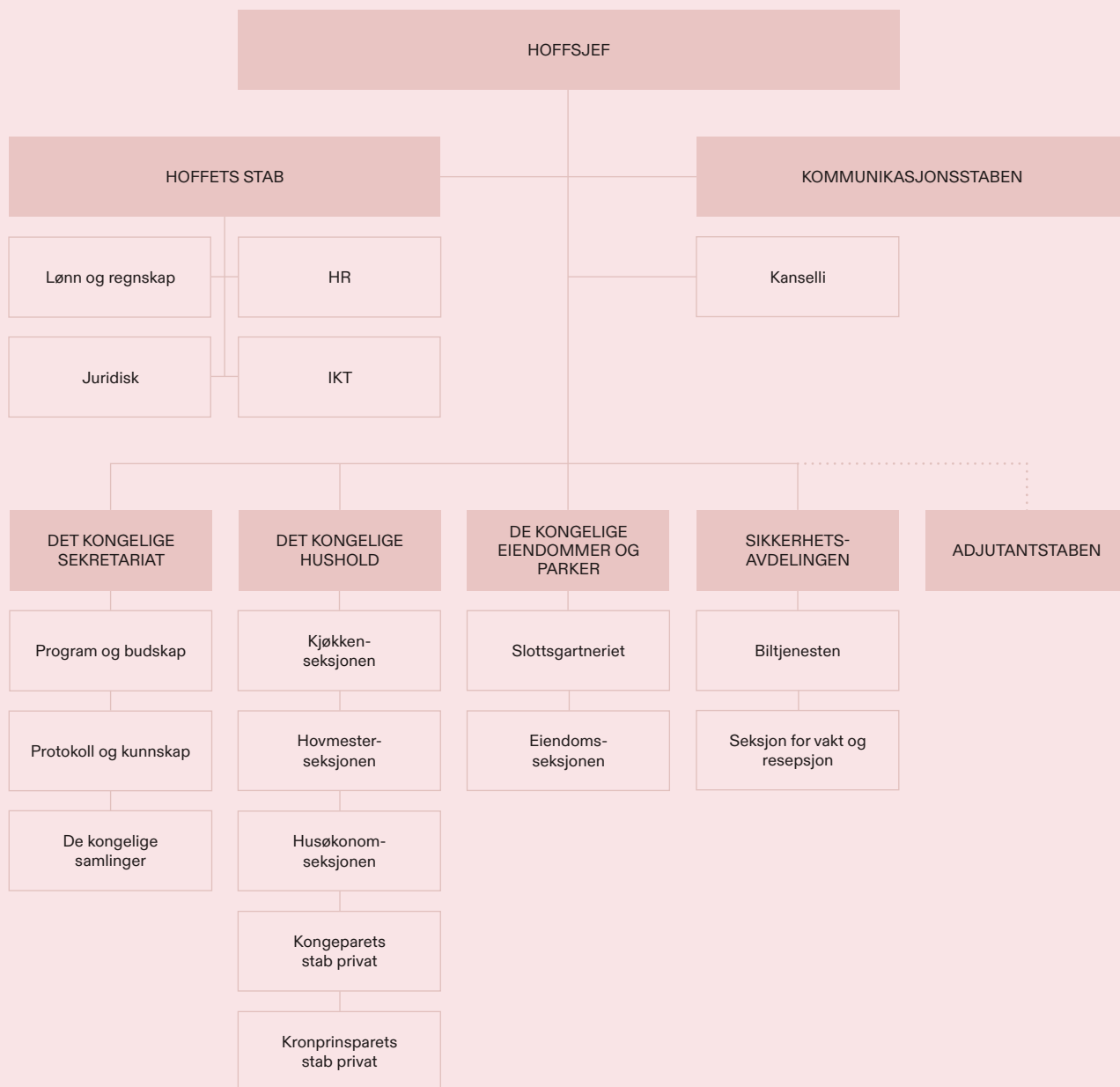
DET NORSKE MONARKIET

Norges statsform er konstitusjonelt monarki, og Kongen er landets statsoverhode. Monarkiet er forankret i vårt demokrati. Det opprettholdes så lenge folket vil, gjennom Stortingets tilslutning til Grunnloven på dette punktet. Stortinget setter økonomiske rammer for Kongehuset gjennom statsbudsjettet.

Det kongelige hoff

Det kongelige hoff er organisasjonen som bistår Kongefamilien i deres virke. Hoffet sørger også for drift og forvaltning av Slottet, andre kongelige eiendommer, eiendeler og fond. Hoffets ansatte spenner svært vidt i yrkesgrupper og gjøremål, og vi bistår De kongelige både offisielt og privat.

Det kongelige sekretariat

Det kongelige sekretariat har ansvar for å ivareta Kongehusets kjerneoppgaver og offisielle virksomhet. Avdelingen består av programgruppen, seksjon for protokoll og kunnskap, samt seksjon for de kongelige samlinger. Programgruppen og seksjon for protokoll og kunnskap støtter opp om Kongefamiliens offisielle program, aktiviteter, arrangement og beskytterskap.

Sekretariatet bistår i all planlegging og gjennomføring av offisielle besøk, reiser og arrangementer – både på de kongelige eiendommene, rundt om i Norge og i utlandet. Arbeidet består av research, rådgiving, taleskriving, behandling av henvendelser og hilsener til De kongelige – samt utarbeiding av invitasjoner, gjestelister og bordplaner. Sekretariatet har også ansvar for Prinsesse Astrid, fru Ferners offisielle virke og beskytterskap.

Avdelingen har ansvar for Hoffets arkiv og bibliotek. De kongelige samlinger har ansvar for formidling og forvaltning av vår felles kulturarv, inklusive utstillinger, aktiviteter og arrangement knyttet til Åpent Slott.

PROGRAMARBEID

Kongefamiliens kjernevirksomhet er å utføre et bredt og godt offisielt program som ivaretar Norge og norske interesser nasjonalt og internasjonalt. I tett samarbeid med statsforvaltere, ordførere, nasjonale organisasjoner og lokale arrangører, legger sekretariatet til rette for kongelig program rundt om i landet. I tilretteleggingen av Kongehusets internasjonale aktiviteter og reiser samarbeider sekretariatet tett med Utenriksdepartementet og Norges ambassader.

Deres Majesteter Kongen og Dronningen besøkte Nordland og kommunene Hemnes, Hattfjelldal, Leirfjord, Vevelstad, Sømna og Bindal på sin årlige fylkestur. Kronprinsen gjennomførte fylkestur til Vestland uten Kronprinsessen, som var sykmeldt. Kongeskippet Norge

stoppet i Aurland, Lærdal, Sogndal, Høyanger og Solund på seilassen ut Sognefjorden.

I 2023 fylte Kronprinsparet 50 år. Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen ønsket en feiring av Norge og fellesskapet gjennom å løfte fram hele vårt langstrakte land og gi anerkjennelse til de mange menneskene som bidrar på ulike vis til å skape vårt Norge. Som en opptakt til bursdagsfeiringen besøkte derfor Kronprinsparet fem ulike landsdeler med ulike temaer for hver reise: Industrisamfunn ble løftet fram

på Stord, håndverk og tradisjon i Setesdal og Telemark, mens vår samiske arv var tema i Finnmark. På Træna lærte Kronprinsen om hav og kystkultur, mens Kronprinsen og Kronprinsessen viste fram det urbane Oslo med besøk på St. Hanshaugen, Hammersborg og Uranienborg. Til slutt samlet Kronprinsparet mange av dem de har møtt på sine besøk rundt i landet, til Slottets første bakgårdsfest.

Kongefamiliens kjernevirksomhet er å utføre et bredt og godt offisielt program som ivaretar Norge og norske interesser nasjonalt og internasjonalt.

Det var også en milepæl da Prins Sverre Magnus feiret sin myndighetsdag 3. desember. Dagen ble markert med en offisiell lunsj på Slottet der både det offisielle Norge og en rekke norske ungdomsorganisasjoner var representert.

Et annet høydepunkt var Kongeparets offisielle besøk til Danmark, som bidro til å løfte et viktig næringslivssamarbeid. Flere hundre næringslivsledere deltok under besøket i København og Århus, der også litteratur sto høyt på agendaen. Besøket markerte de historiske båndene og det nære naboforholdet mellom Norge og Danmark – og mellom de to kongehusene.

Det grønne skiftet, forsvarsindustri og fremme av norsk litteratur var tema for Kronprinsparets fire dager lange offisielle besøk til Tyskland. Besøket bidro til å forsterke de nære og gode relasjonene, og styrke det tette næringslivssamarbeidet mellom Norge og Tyskland. Besøket fikk stor

oppmerksomhet og bidro til å befeste Tysklands rolle som en av Norges viktigste partnere og allierte.

DE KONGELIGE SAMLINGER

De kongelige samlinger forvalter og formidler vår felles historie gjennom Kongehusets kulturarv. Gjenstandene representerer historiske begivenheter og Kongehusets levde liv i tjeneste for nasjonen.

Inntekter og utgifter knyttet til kulturformidling med inngangsbillett, samt salget i museumsbutikkene, føres i et eget regnskap – adskilt fra Civillisten. Utgifter til utstillinger, lønn til omvisere, sikkerhet og andre driftskostnader blir dekket gjennom salg av billetter og suvenirer – i tråd med prinsippene som tidligere har blitt vedtatt.

Å ivareta den representative utsmykningen av de kongelige bygningenes interiører er en sentral oppgave i de kongelige samlinger. Formidling, forvaltning, registrering og ivaretagelse av gjenstander, enten de er i aktiv bruk eller oppbevares på magasin, inngår som en viktig del av ansvarsområdet. Interiørene på Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall står i en særstilling på grunn av sin his-

toriske betydning som del av et levende konstitusjonelt monarki. Også i 2023 har det blitt utført konservering av malerier, rammer og møbler i samlingene.

Samlingene gjøres tilgjengelig for publikum gjennom omvisninger, utstillinger, konserter, foredrag og andre fysiske og digitale tilbud. 2023 var således et spesielt år hvor Ridehuset ble innlemmet som publikumsarena i Dronning Sonja KunstStall, og Oscarshall ble gjenåpnet etter å ha vært stengt for renovering av parkanlegget i 2022.

ORGANISERING

Det kongelige sekretariat har totalt 23,2 årsverk. Medarbeiderne har kompetanse innenfor et vidt spekter: statsvitenskap, retorikk, økonomi, språk, kultur, journalistikk, politikk, administrasjon, informasjons- og bibliotek-kunnskap, foto, kunsthistorie, samlingsforvaltning, konservering og formidling.

Det kongelige sekretariat ledes av sekretariatsleder Gry Ulverud.

Dronningen taler i Hattfjellidal under Kongeparets fylkestur til Nordland.

De kongelige eiendommer og parker

De kongelige eiendommer og parker forvalter store kulturhistoriske verdier i form av bygninger, interiører, inventar og parkanlegg ved de statlige kongelige eiendommene. Eiendommene skal behandles som fredet. Ansvar for vedlikehold av bygningene er delt mellom Det kongelige hoff og Statsbygg, som tar seg av det ytre vedlikeholdet av bygningene. Avdelingen utfører også forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på de private kongelige eiendommene og ivaretar Kongens disposisjonsrett til Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen.

EIENDOMSSEKSJONEN

Eiendomsseksjonens tolv medarbeidere sørger for at de kongelige eiendommene til enhver tid er klargjort for alle gjøremål. I samarbeid med de kongelige samlinger blir værelser og interiører ved Det kongelige slott, Oscarshall og Bygdø kongsgård holdt ved like og er klare for årets ulike arrangementer. Seksjonen har egne håndverkere som utfører restaurering og vedlikehold av antikvariske møbler og interiør. Håndverkstradisjoner og original materialbruk holdes i hevd ved de kongelige eiendommene.

Seksjonen har også ansvar for større ombyggings- og oppussingsarbeider, enten i egen regi eller i nært samarbeid med Statsbygg.

Arbeidet med å renovere Slottets gamle stallbygning er et viktig prosjekt som går over flere år. I 2020 ble det satt i gang rehabilitering av Ridehuset, som utgjør den største delen av stallbygningen. Arbeidene ble ferdigstilt andre

halvår 2023, og Ridehuset ble innviet i oktober.

SLOTTSGARTNERIET

Det er slottsgartneriets elleve faste medarbeidere som sammen med to lærlinger har ansvaret for helårsdrift, skjøtsel og utvikling av parker og hageanlegg ved de kongelige eiendommene.

Pleie av parkenes om lag 2 000 trær er en omfattende oppgave som ivaretas av slottsgartneriets arborist. Slottsgartneriet legger stor vekt på miljøvennlig drift av parkene og legger til rette for økt artsmangfold – blant annet ved å bevare gamle, store trær og legge plenarealer om til blomstereng.

Slottsgartneriet legger stor vekt på miljøvennlig drift av parkene og legger til rette for økt artsmangfold – blant annet ved å bevare gamle, store trær og legge plenarealer om til blomstereng.

I tillegg til slottsgartneriets faste stab, omfatter seksjonen to gartnerlærlinger. Slottsgartneriet tar også imot gartnerelver i arbeidspraksis – vår og høst. I sesongen fra april til september hadde slottsgartneriet tolv sesongtilsatte.

De siste årene har flere historiske elementer i Dronningparken blitt rekonstruert og restaurert. I løpet av første halvår 2023 ble restaureringen av det opprinnelige romantiske hageanlegget ved Oscarshall ferdigstilt.

ORGANISERING

De kongelige eiendommer og parker har en ramme på 20,95 årsverk fordelt på de to seksjonene.

Avdelingen ledes av slottsforvalter Per Arne Bjørnstad.

Det kongelige hushold

Det kongelige hushold er ansvarlig for den daglige driften av Slottet og Skaugum – og for driften av andre statlige og private kongelige eiendommer når Kongefamilien oppholder seg på disse. Avdelingen leverer tjenester innen renhold av hjem, kontor og representasjonsrom, tekstilbehandling, blomsterdekor, kjøkken, servering, kantinedrift, kammer-tjeneste og andre serviceoppgaver. Husholdet bistår også Kongefamilien ved reiser i inn- og utland, og avdelingen er ansvarlig for store arrangementer der Kongeparet eller Kronprinsparet er vertskap.

Det kongelige hushold bidrar til en sunn økonomi gjennom god arbeidsplanlegging, rasjonell råvarebruk, innkjøp og samhandling. Bidrag og støtte til Hoffets miljøsatsing er en naturlig del av hverdagen.

I tillegg til å gjennomføre flere offisielle arrangementer på Slottet og Skaugum, sto husholdet sentralt i planlegging og gjennomføring av Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessens 50-årsfeiring.

Med 53,3 årsverk fordelt på 56 personer er husholdet den største avdelingen ved Det kongelige hoff. Avdelingen får bistand fra tilkallingshjelp og Hoffets øvrige medarbeidere ved større arrangementer. Det kongelige hushold består av fem seksjoner som primært har medarbeidere utdannet innen yrkesfag. Seksjonene tar hånd om Kongefamiliens representasjon og andre offisielle og private gjøremål når de måtte trenge det. Husholdet bistår også Prinsesse Astrid, fru Ferner i forbindelse med hennes offisielle virke.

KJØKKENSEKSJONEN

De åtte medarbeiderne ved kjøkkenseksjonen har ansvar for matlaging tilknyttet Kongeparet og Kronprinsparets virksomhet offisielt og privat. Seksjonen driver også Hoffets kantine og forbereder møteromservering. Vi framhever norsk mattradisjon og lokale råvarer, og bruker blant annet grønnsaker fra kjøkkenhagen på Bygdø kongsgård. Matproduksjonen skal kjennetegnes av kvalitet, sunnhet og innovasjon. En lærling i kokkefaget er også tilknyttet seksjonen.

HOVMESTERSEKSJONEN

Hovmesterseksjonen har ni medarbeidere. Seksjonen har ansvar for servering ved mottakelser, audienser, lunsjer og middager på Slottet og de andre kongelige eiendommene – og ved reiser med Kongeskipet Norge. I tillegg til en rekke servicefunksjoner har hovmesterseksjonen ansvar for Hans Majestet Kongens kammertjeneste. Seksjonens medarbeidere bistår Kronprinsparets stab ved arrangementer på Skaugum og er ansvarlig for Slottets sølvkammer.

HUSØKONOMSEKSJONEN

Husøkonomseksjonen har 18 medarbeidere. Seksjonen står for alt daglig, periodisk og antikvarisk renhold. Blomsterdekor for kongelige eiendommer blir planlagt og produsert av seksjonens blomsterdekoratører. Seksjonen driver også Hoffets systue og vaskeri. Husassistentene

bidrar til istandsetting og gjennomføring av små og store arrangementer – alt fra enkle møter og daglig renhold til gallamiddager, private merkedager og statsbesøk. Medarbeidere i seksjonen som ikke har fagbrev, får tilbud om å ta dette.

KONGEPARETS PRIVATE STAB

Kongeparets private stab har åtte medarbeidere og bistår med tilrettelegging av private og offisielle behov og gjøremål. Det inkluderer ivaretagelse av de private eiendommene og programkoordinering, samt kammertjeneste, søm og garderobeansvar. Seksjonen leverer også sekretærtjenester til Kongeparet.

KRONPRINSPARETS PRIVATE STAB

Kronprinsparets private stab består av 11,3 årsverk fordelt på tolv medarbeidere knyttet til hovedhuset på Skaugum. De bistår med tilrettelegging av både private og offisielle arrangementer og gjøremål. Staben er ansvarlig for den daglige driften av Skaugum og Kronprinsparets hytter. I tillegg bistår seksjonens medarbeidere med de fleste servicerelaterte gjøremål Kronprinsfamilien måtte ha behov for. Seksjonens driftsteknikere bistår med vedlikehold.

Avdelingen ledes av sjef det kongelige hushold Lars Christian Krog.

Hoffets stab

Hoffets stab har elleve årsverk som arbeider for at Det kongelige hoff skal være en effektiv og moderne organisasjon og best mulig egnet til å støtte Kongefamilien i deres livsgjerning. Staben består av fagområdene regnskap, controlling, lønn, innkjøp, HR og IKT. Avdelingens viktigste oppgave er å ivareta Hoffets styringssystemer og sikre at Hoffet overholder lover, regler og retningslinjer. Hoffets stab yter servicefunksjoner overfor de øvrige avdelingene og er en konstruktiv støttespiller for lederne ved Hoffet. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle organisasjonen i tråd med endringer i lovverk, forventninger og behov. Hoffets miljøarbeid ledes fra Hoffets stab.

ØKONOMISTABEN

Økonomistaben har fem medarbeidere. Den er ansvarlig for utvikling og vedlikehold av Det kongelige hoffs økonomiforvaltning og følger opp økonomiarbeidet i organisasjonen. Staben har dialog med Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i budsjett- og økonomisaker. Økonomistaben utarbeider Hoffets årsregnskap samt månedlige og kvartalsvise rapporter til interne styringsformål. Regnskapsføring, lønnsutbetaling, innkjøp og forsikringsavtaler er økonomistabens ansvar. Det føres løpende regnskap og utarbeides årsregnskap for ti ulike enheter. Alle regnskap revideres av ekstern revisor.

Det arbeides kontinuerlig med å utvikle organisasjonen i tråd med endringer i lovverk, forventninger og behov.

HR-SEKSJONEN

HR-seksjonen har tre medarbeidere. Seksjonen støtter lederne ved Hoffet og bistår i bemanningsplanlegging, rekrutteringsprosesser og oppfølging av medarbeidere. HR koordinerer endringer og utvikling av organisasjonen. Seksjonen bistår i HMS-saker, er representert i AMU og samarbeider med vernetjenesten. De tre fagforeningene som er representert ved Hoffet – Akademikerne, Norsk Tjenestemannslag og Slottspersonalets forening (tilsluttet STAFØ) – er seksjonens samarbeidspartnere i lønnsforhandlinger og løpende saker.

IKT-SEKSJONEN

IKT-seksjonen har tre medarbeidere og ansvar for teknisk utstyr og kommunikasjonsløsninger på Slottet og de øvrige kongelige eiendommene. Dette ansvaret forvaltes i samarbeid med flere eksterne samarbeidspartnere.

IKT-seksjonen leverer trygg forvaltning av Hoffets IKT-løsninger og brukerstøtte for å gi de ansatte en enkel og effektiv arbeidshverdag.

Avdelingen ledes av sjef Hoffets stab Tone Rinden Rygh.

Kommunikasjonsstaben

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for kommunikasjon på vegne av Kongehuset og Hoffet. Dette inkluderer kontakt med media og tilrettelegging for pressen, bidrag til bøker, TV-produksjoner, offisiell fotografering og all kommunikasjon i Kongehusets egne kanaler.

MEDIEKONTAKT

Staben bistår Kongefamilien i deres kontakt med media, både i deres offisielle virke og i skjermingen av deres privatliv. Når De kongelige har offisielle oppdrag, er det viktig å legge til rette for gode møter med folk på stedet. Kommunikasjonsstaben legger også til rette for pressens dekning i samarbeid med lokale arrangører, Statsforvalteren og kommunen i forkant av besøket. Ved oppdrag i utlandet er Utenriksdepartementet og Norges ambassader våre samarbeidspartnere.

Kommunikasjonsstaben mottar årlig flere tusen henvendelser. Vårt mål er å svare raskt, korrekt og utfyllende på de henvendelsene vi får, samt å bidra med god tilrettelegging ved intervjuer og fotograferinger.

EGNE KANALER

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for innhold og presentasjon i Kongehusets egne kanaler. Nettstedet kongehuset.no er ryggraden i vår formidling. Her finner man blant annet nyhetssaker og det offisielle programmet for Kongehusets medlemmer, taler og informasjon om de kongelige eiendommer og parker. Her finner man også programmet for Kongehusets kulturformidling. Vi har også nettsider på engelsk og samisk, samt egne sider

for barn. Kongehusets nettsider ble besøkt mer enn to millioner ganger i 2023.

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for Det kongelige hoffs sosiale mediekkanaler. Kongehusets Instagram-konto er den viktigste av de sosiale kanalene våre. I 2023 hadde vi 34 millioner visninger fordelt på 139 poster, og kanalen har 350 000 følgere. I tillegg til en Facebook-konto har Kongehuset også en egen YouTube-kanal der vi blant annet publiserer egenproduserte filmer, offisielle

taler og historisk materiale. All vekst og utvikling i sosiale kanaler skjer uten noen form for betalt promotering.

Kommunikasjonsstaben drifter også Instagram-kontoen og Facebook-sidene til de kongelige samlinger i samarbeid med deres stab. Disse kontoene viser smakebiter fra Kongehusets rikholdige samlinger

av fotografier, kunst og gjenstander, samt informasjon om aktuelle utstillinger og kulturarrangementer i Dronning Sonja KunstStall, på Oscarshall og på Slottet. Vi drifter også flere mindre Facebook-sider: Dronning Sonja KunstStall, Slottsparken, Oscarshall og Prinsesse Märtha Louises Fond.

ORGANISERING

Kommunikasjonsstaben består av fem stillinger med kompetanse innen journalistikk, kommunikasjon, film, foto, sosiale medier og web.

Staben ledes av kommunikasjonssjef Guri Ofstad Varpe.

**Kommunikasjonsstaben
har ansvaret for innhold og
presentasjon i Kongehusets
egne kanaler. Nettstedet
kongehuset.no er ryggraden
i vår formidling.**

Sikkerhetsavdelingen

Sikkerhetsavdelingen har ansvaret for det forebyggende beredskaps- og sikkerhetsarbeidet ved Det kongelige hoff. Avdelingen skal ivareta sikkerheten til besøkende og Hoffets medarbeidere, mens sikkerheten til Kongefamilien ivaretas av Den kongelige politieskorte ved Politiets sikkerhetstjeneste, PST.

Sikkerhetsavdelingen har også ansvar for at det etableres riktig sikkerhet knyttet til bygninger på statlige og private kongelige eiendommer. Dette vurderes ut fra bruken av eiendommene, symbolverdien og den historiske viktigheten eiendommene har. Arbeidet utføres derfor i tett samarbeid med de kongelige eiendommer og parker.

Avdelingen har 16 medarbeidere og består av seksjon for vakt og resepsjon, biltjenesten, post- og varemottaket og medarbeidere som har det daglige ansvaret for det forebyggende sikkerhetsarbeidet ved Hoffet. Dette forebyggende arbeidet innebærer blant annet produksjon av adgangskort, sikkerhets- og autorisasjonssamtaler, mottak av post og varer, og drift av tekniske sikkerhetssystemer. Oppgavene ivaretas av fire medarbeidere som rapporterer direkte til avdelingsleder.

SEKSJON FOR VAKT OG RESEPSJON

Seksjon for vakt og resepsjon består av åtte heltidsmedarbeidere, samt tilkallingshjelpere som bistår i forbindelse med ferieavvikling, sykdom og annet fravær. Vaktsentralen og resepsjonen er døgnbemannet. Seksjonen har ansvaret for å ta imot gjester og utføre adgangskontroll ved besøk til Slottet. I det daglige har de også ansvaret for å koordinere ordonnansene fra Forsvaret. Ordonnansene utfører intern og ekstern budtjeneste og bistår med transportoppdrag. Dette innebærer også å bistå Prinsesse Astrid, fru Ferner med hennes behov for transport.

BILTJENESTEN

Biltjenestens fire medarbeidere har ansvaret for sjåførtjeneste for De kongelige samt anskaffelser og vedlikehold av Slottets kjøretøy. Enheten har også ansvaret for bilparken på Skaugum. Den disponeres av Kronprinsfamilien og medarbeidere i tjeneste. Bilparken disponeres av

Kongefamilien offisielt og privat. Seksjonen samarbeider tett med Den kongelige politieskorte.

Avdelingen ledes av sjef sikkerhet Lars Ivar Frøystad.

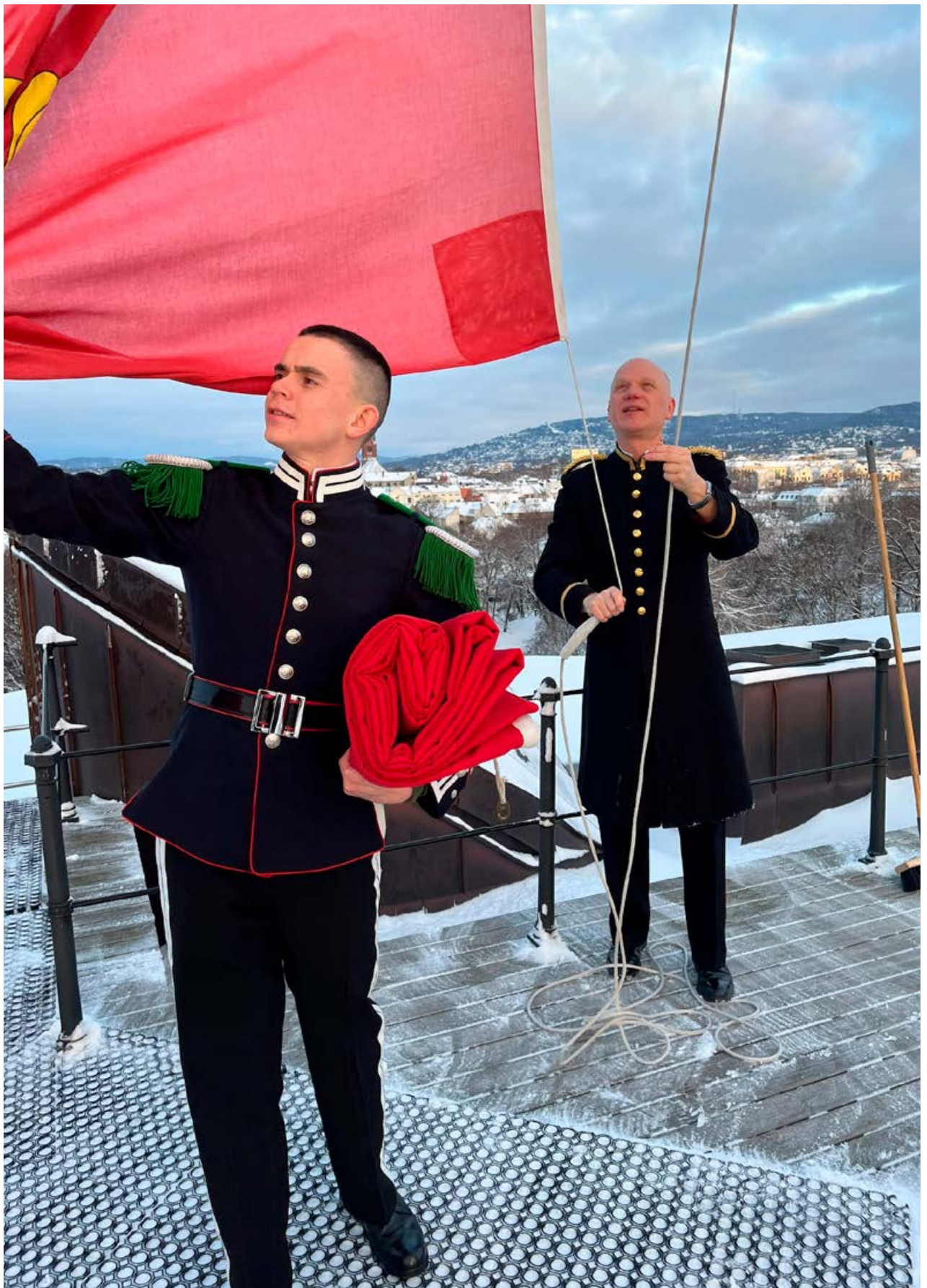
Avdelingen skal ivareta sikkerheten til besøkende og Hoffets medarbeidere, mens sikkerheten til Kongefamilien ivaretas av Den kongelige politieskorte ved Politiets sikkerhetstjeneste, PST.

SIKKERHETSPROSJEKTET

Avdelingen har ansvaret for sikkerhetsprosjektet ved Det kongelige hoff – et prosjekt som har gått over flere år og innebærer en stor forbedring av sikkerheten ved Slottet og de andre kongelige eiendommene. Sikkerhetsprosjektet ble i store trekk avsluttet i 2023, men rundes av i 2024 med ferdigstilling av enkelte mindre delprosjekter.

Prosjektet har tre deler:

- Det er bygget en ny vaktentral, og resepsjonen ble rustet opp (2020).
- Det er etablert perimetersikring rundt Slottsparken og andre kongelige eiendommer. Perimetersikringen ble ferdigstilt i 2023.
- Det er satt opp et nytt logistikkbygg i Stallgården. Byggearbeidene startet oktober 2018 og var planlagt ferdig juni 2020. Arbeidene ble ledet av Statsbygg, som overleverte bygget til Det kongelige hoff i desember 2022. Forsinkelsen skyldtes i første rekke pandemien. Logistikkbygget ble tatt i bruk første kvartal 2023, med en høytidelig markering i oktober. Bygget inneholder post- og varemottak, avfallshåndtering og andre viktige driftsfunksjoner for Hoffet.

H.M. Kongens adjutantstab

Hans Majestet Kongen og Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter hver – én fra Hæren, én fra Sjøforsvaret og én fra Luftforsvaret. Adjutantene er én måned på vakt på Slottet og to måneder i sin faste tjenestestilling i Forsvaret eller en etat underlagt Forsvarsdepartementet. I løpet av måneden de er på vakt, planlegger og tilrettelegger de for Kongens og Kronprinsens program i samarbeid med Hoffet. I tillegg ledsager de Kongen og Kronprinsen på offisielle oppdrag, og ved privat program når dette er nødvendig. Unntaksvis ledsager adjutantene også andre medlemmer av Kongefamilien.

Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra har også egen, fast adjutant, som for tiden er fra Sjøforsvaret. Adjutanten bistår Prinsessen i forbindelse med hennes offisielle oppgaver og i hennes møte med Forsvaret.

Adjutantstaben består også av tre overadjutanter fra hver sin forsvarsgren. Overadjutantene har seremonielle oppgaver i forbindelse med Kongens offisielle program, som for eksempel ved statsbesøk til Norge, høytidelige audienser og gallamiddager. Ved kongelige fødselsdager og andre merkedager inviteres diplomatkorpsset til å skrive en hilsen på vegne av sitt statsoverhode. Ved disse anledningene er overadjutantene protokollvakt.

Adjutantene beordres i statsråd for en periode på tre år. Den 1. september hvert år skiftes det ut en overadjutant for Kongen og en vakthavende adjutant for henholdsvis Kongen og Kronprinsen.

Sjef adjutantstab rapporterer til hoffsjefen og forsvarssjefen og inngår i hoffsjefens ledergruppe. Sjef adjutantstab koordinerer all aktivitet og program De kongelige har i Forsvaret. Han har fast tjenestested på Slottet og er Hoffets prosjektleder ved statsbesøk og andre store arrangementer. Sjef adjutantstab er Hoffets seremonimester.

Statsbesøket fra Italia og Kongeparets offisielle besøk til Danmark var viktige begivenheter i 2023. Sjef adjutantstab var Hoffets prosjektleder for disse to besøkene. Forberedelser og planlegging av Prinsessens første-gangstjeneste var en sentral oppgave for Prinsesse Ingrid Alexandras adjutant.

Hans Majestet Kongens adjutantstab er ikke en organisatorisk del av Det kongelige hoff. Forsvaret dekker lønns- og reiseutgifter for alle i adjutantstaben.

Brigader Steffen Masserud er sjef for Hans Majestet Kongens adjutantstab.

Kongehusets kulturvirksomhet

Kongehuset forvalter en rekke gjenstander med høy kunst- og kulturhistorisk verdi. Kongehusets kulturminner er Norges kulturminner, og det legges stor vekt på å gjøre dem tilgjengelige for publikum. I 2023 resulterte dette blant annet i utstillingen «Slottets håndverk» og besøksrekord for publikumstilbud i regi av de kongelige samlinger.

DRONNING SONJA KUNSTSTALL

Utstillingen «Slottets håndverk – skapt gjennom 200 år» ble vist i Dronning Sonja KunstStall fra januar 2023 til januar 2024. Utstillingen hyllet håndverkstradisjonene slik de er overlevert gjennom generasjoner – og menneskene som holder dem levende i dag. På denne måten ønsket Kongehuset å bidra til økt kunnskap om den norske kulturarven, men også forståelse for at vi trenger gode håndverkere i en bærekraftig framtid.

Utstillingen ga publikum innblikk i hele 26 håndverksfag – stolte tradisjoner som ble belyst gjennom unike gjenstander fra De kongelige samlinger. Blant gjenstandene som ble vist fram, var blant annet kroningskappen som sist ble brukt av Dronning Maud ved kroningen i 1906. Kappen ble laget av framtrepende buntmakere på 1800-tallet. Stortinget lånte generøst ut tronstolen – et flott eksempel på hva tapetserer-, forgyller- og treskjærerfaget kan frambringe.

– Godt håndverk fyller en funksjon, dekker behov og eier en særlig skjønnhet. Det bidrar til å skape gode og vakre hverdager og festlige anledninger, sa Hennes Majestet

Dronningen under åpningen, og understrekte samtidig behovet for håndverkere:

– Vi trenger flere unge som ønsker å utdanne seg innen håndverksfag – og at vi har nok skoler som tilbyr disse mulighetene. Mitt inntrykk er at mange unge har lyst til å arbeide med hendene sine, og det er derfor gledelig at interessen for tradisjonelt håndverk er økende.

Til utstillingen ble det arrangert en rekke verksteder som ga publikum innblikk i ulike fag. Med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB ble det gitt egne omvisninger og avholdt treskjærer-verksted for mer enn 1 000 barneskoleelever, i tillegg til fagdag for elever ved Edvard Munch videregående skole.

ÅPNING AV RIDEHUSET

I oktober åpnet Ridehuset som ny arena i Dronning Sonja KunstStall – en vakker, historisk hall på 800 kvadratmeter, opprinnelig bygget for Kong Haakon og Dronning Maud. Dronning Sonja sto for åpningen, som ble markert med forestillingen «Nasjonalballetten i Dronning Sonja KunstStall». Se egen omtale på side 60.

Gjestene i KunstStallen fikk blant annet se kroningskappen som sist ble brukt av Dronning Maud i 1906, og tronstolen som benyttes av Hans Majestet Kongen ved Stortingets høytidelige åpning.

Louise Bourgeois' monumentale skulptur «Maman» i Slottsparken.

Over 28 000 besøkende løste billett til Dronning Sonja KunstStall i 2023.

ÅPENT SLOTT

Det kongelige slott er et av landets viktigste enkeltbygg og et viktig symbol for norsk historie etter 1814. Det er bolig og arbeidsplass for Kongefamilien, og de fleste av de ansatte ved Det kongelige hoff har sin daglige arbeidsplass her.

Slottet er åpent for publikum fra slutten av juni til midten

av august. Under de mange daglige omvisningene får gjestene se noen av Slottets viktigste representasjonsrom, som Den hvite salong, Slottets festsaler og Kong Haakon-suiten – Slottets fineste gjesterom. De får oppleve Fugleværelset, der alle som skal i audiens hos Hans Majestet Kongen venter på å bli annonsert, og Statsrådssalen, der Kongen holder statsråd med regjeringens medlemmer.

Også på Slottet ble håndverksfag et tema denne sommeren, og publikum kunne se hvordan spesielle

gjenstander og håndverk er med på å skape viktige rammer for representasjon i Norge.

Over 50 000 gjester fikk omvisning på Slottet gjennom åtte intense sommeruker.

Det var også kulturtilbud for publikum i Slottsparken. I samarbeid med Easton Foundation og Peder Lund ble den verdenskjente edderkopplignende skulpturen «Maman» (1999) av Louise Bourgeois utstilt i Slottsparken fra april til august. Med åtte ben og dimensjoner på nesten ti ganger ti meter ruvet den monumentale skulpturen i stål, bronse og marmor i landskapet. Mange benyttet seg av tilbudet om skulpturvandring med «Maman» som utgangspunkt.

OSCARSHALL

I 2022 var lystslottet Oscarshall stengt på grunn av rehabilitering. Det var derfor ekstra gledelig å kunne ønske velkommen tilbake sommeren 2023. Da kunne publikum både oppleve det nyrestaurerte hageanlegget og ny samtidskunst.

Nye arbeider fra vår egen tid ble vist i dialog med det historiske komplekset. Verkene var skapt av ti avgangstudenter og alumni fra linjen for materialbasert kunst ved Kunsthøgskolen i Oslo og dannet utstillingen «KHiO på Oscarshall – Et sted for samtidskunst». Kunstnerne kom fra Norge, Østerrike, India, USA, Polen, Danmark, Sverige og Finland. Utstillingen var montert i kjøkkenbygningen, portrommet og parken, og det var gratis for publikum å oppleve den. I august ble det også arrangert to konserter på Oscarshall som en del av Oslo Kammermusikkfestival.

Over 4 000 løste billett til Oscarshall i sommermånedene, og om lag 20 000 gjester besøkte parken.

ARRANGEMENTER 2023

Utstillingen «Slottets håndverk» ble fulgt av en omfattende katalog. I tillegg ble det avholdt en rekke arrangementer, konserter og vandringer:

- Skulptur- og parkvandringer
- Verksteder i KunstStallen med innføring i håndverkene bokbinding, possement (trådarbeider) og forgylling
- Snekkerverksted med produksjon av insekthotell i Slottsparken i anledning Verdens miljødag
- Borddekking med Hoffets hovmesterseksjon
- Julekonserter med Sølvguttene og Sigmund Groven, Det Norske Jentekor og Hans Majestet Kongens Garde
- Juleverksted i KunstStallen

Oslo-filharmoniens gratiskonsert på Slottsplassen i august ble en folkefest med 20 000 besøkende. Sett under ett samlet omvisninger, utstillinger og arrangementer mer enn 100 000 besøkende i 2023.

UTLÅN 2023

Utlån gjør verk og gjenstander fra De kongelige samlinger tilgjengelig for publikum på flere arenaer. Følgende gjenstander ble lånt ut i 2023:

- Harriet Backers maleri «Bondestue i Rochefort-en-Terre» ble vist på Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- Christian Skredsvigs maleri «Uvær på fjellet» ble vist på Hagan – Christian Skredsvigs kunstnerhjem
- H.K.H. Kronprins Haakons surfebrett, *Mistral Competition*, ble vist på Oslofjordmuseet (MiA)

Kronprinsparets

virksomhet

Kronprinsparets offisielle virke dekker et bredt spekter av tema og interesseområder, med besøk over hele Norge og representasjon i utlandet.

Markeringen av Kronprinsparets 50-årsdager var den viktigste begivenheten for Kronprinsfamilien i 2023. Kronprinsen og Kronprinsessen ønsket en feiring av Norge og fellesskapet gjennom å løfte fram hele vårt langstrakte land og gi anerkjennelse til de mange menneskene som på ulike måter bidrar til å skape vårt Norge. Som en opptakt til bursdagsfeiringen besøkte derfor Kronprinsparet fem ulike landsdeler med ulike tema for hver reise. Industrisamfunn ble løftet fram på Stord, håndverk og tradisjon i Setesdal og Telemark, mens vår samiske arv var tema i Finnmark. På Træna lærte Kronprinsen om hav og kystkultur, mens Kronprinsen og Kronprinsessen viste fram det urbane gjennom besøk til tre av bydelene i Oslo. Til slutt samlet Kronprinsparet mennesker de har møtt på sine mange besøk rundt i landet og representanter for det offisielle Norge til Slottets første bakgårdsfest.

Det var også en stor milepæl da Prins Sverre Magnus feiret sin myndighetsdag 3. desember. Dagen ble markert med offisiell lunsj på Slottet der både det offisielle Norge og en rekke norske ungdomsorganisasjoner var representert.

Den årlige fylkesturen gikk til Vestland. Kronprinsen reiste

med Kongevogna til Finse og fortsatte med Flåmsbana til Aurland for så å seile med Kongeskippet ut Sognefjorden. Det ble stopp i Lærdal, Sogndal, Høyanger og Solund.

Det grønne skiftet, forsvarsindustri og fremme av norsk litteratur var tema for Kronprinsparets fire dager lange offisielle besøk til Tyskland. Besøket bidro til å forsterke de gode relasjonene og det tette næringslivssamarbeidet mellom Norge og Tyskland. Besøket fikk stor oppmerksomhet og bidro til å befeste Tysklands rolle som en av Norges viktigste partnere og allierte.

I mars var Kronprinsparet på offisielt besøk i Storbritannia, der energisamarbeid, det grønne skiftet og litteratur sto i sentrum. Besøket inkluderte også en visitt hos Deres Kongelige Høyheter Prinsen og Prinsessen av Wales på Windsor Castle.

I oktober inviterte Kronprinsen alle tidligere SIKT-deltakere til et storstilt 10-årsjubileum på Nasjonalmuseet. SIKT ble første gang arrangert i Tromsø i 2013 og er Kronprinsens årlige konferanse for unge ledere og talenter mellom 20 og 40 år.

Kronprinsparet møtte Prinsen og Prinsessen av Wales på Windsor Castle utenfor London under sitt offisielle besøk til Storbritannia.

Kronprinsparet deltok i markeringen av Berlinmurens fall under sitt offisielle besøk til Tyskland. I sin tale løftet Kronprinsessen fram håpet og optimismen murens fall skapte.

STØTTEAPPARAT

Det kongelige hoff yter tjenester for Kronprinsparet og deres familie innenfor alle Hoffets ansvarsområder. Dette omfatter blant annet husholdstjenester, forvaltningsmessige og driftstekniske tjenester knyttet til Skaugum hovedhus, sjåførtjenester, gartnertjenester, prosjektledelse, regnskapsføring og juridisk rådgiving.

Ved Skaugum hovedhus, som er Kronprinsparets bopel, er det tilknyttet tolv årsverk fra Hoffet. Disse omfatter yrkesgrupper som kammertjeneste, kokk, driftstekniker, renholder og huskoordinator.

EIENDOMSFORHOLD

Helt siden Kongefamilien ervervet Skaugum i Asker på 1920-tallet, har det blitt brukt som residens for Kronprinsparet. Kronprins Olav og Kronprinsesse Märtha var de første som bodde der. Skaugum er en privat bolig, men brukes også til representasjon i offisielle sammenhenger og er arbeidsplass for staben på Skaugum.

Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsparet, er det lagt inn midler i apanasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Hovedhuset består, foruten selve bygningen, av garasje med tilhørende leiligheter, parken rundt bygget med naturlig tilhørende veinett og parkeringsplasser for aktiviteten i tilknytning til hovedhuset.

Eiendommen omfatter også Skaugum gård, som er

Kronprinsens enkeltpersonforetak for all drift knyttet til gårdseiendommen. Inntektene til Skaugum gård består i hovedsak av leieinntekter. Inntektene kommer fra utleie av tolv boenheter, lager og jordbruks- og beiteareal. Oppfølging av den løpende driften og andre nødvendige forvaltningsoppgaver ivaretas av daglig leder for Skaugum gård. Se punkt om Skaugum gård på side 67.

En ekstern eiendomsaktør administrerer alle utleieforhold knyttet til alle boenhetene på Skaugum gård. Til sammen sikrer dette et klart skille mellom administrasjon av aktivitetene ved Skaugum gård og Hoffets arbeid knyttet til Skaugum hovedhus. Dersom Det kongelige hoff utfører tjenester for Skaugum gård, faktureres dette.

Kronprinsparet eier og disponerer også eiendommer som brukes til ferie og rekreasjon. Disse eiendommene omfatter en hytte i Uvdal, som er eid og benyttes av Kronprinsparet. Kronprinsparet eier også Flatholmen ved Risør. Kronprinsparet eier også halve fritidseiendommen til Marit Tjessem, og det er Marit Tjessem som disponerer den.

ANDRE SÆRSKILTE FORHOLD

Ut fra en sikkerhetsmessig vurdering har politiet besluttet at Kronprinsparet bor på sperret adresse. Som en konsekvens av dette er opplysninger om Kronprinsparets eiendomsforhold ikke søkbare i offentlige registre. Det er likevel ønskelig å utvise åpenhet om disse forholdene så langt det er mulig.

Prinsesse Ingrid Alexandras virksomhet

Fem tronarvinger samlet til feiring av Prins Christians 18-årsdag: Deres Kongelige Høyheter Prinsesse Estelle av Sverige, Prinsesse Ingrid Alexandra av Norge, Prins Christian av Danmark, Prinsesse Catharina-Amalia av Nederland og Prinsesse Elisabeth av Belgia.

Våren 2023 avsluttet Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra 13 års skolegang. Som mange andre unge markerte Prinsessen denne milepælen med russefeiring sammen med medelever fra Elvebakken videregående skole i Oslo.

Om høsten, fram til hun i januar 2024 startet i førstegangstjenesten ved Ingeniørbataljonen i Brigade Nord ved Skjold leir i Indre Troms, jobbet Prinsessen på Uranienborg skole som skoleassistent og miljøarbeider.

Prinsessen deltok sammen med Kongefamilien på skifestivalen i Holmenkollen i mars og var en engasjert deltaker i vennskapskampen mellom Skaugum United og Bøn Unified i juni. Vennskapskampen på Skaugum er et samarbeid mellom Kronprinsfamilien og Norges fotballforbund, og setter søkelys på idrettsglede og inkludering i fotballen. Prinsessen

deltok også som olabifører i «Skaugum Grand Prix» i september – et stevne i regi av Kronprinsparets fond for å markere samarbeidet med læringstilbudet UngInvest.

I oktober var fire europeiske tronarvinger blant gjestene i Hans Kongelige Høyhet Prins Christian av Danmarks 18-årsdag. Prinsesse Ingrid Alexandra deltok sammen med Kronprinsparet på gallamiddagen på Christiansborg slott i København. Hjemme i Oslo deltok Prinsessen i den offisielle feiringen av Kronprinsparets 50-årsdager og Prinsens myndighetsdag på Slottet.

Mot årets slutt var Prinsessen til stede i Slottskapellet på en førjulsgudstjeneste med mer enn hundre frivillige fra ideelle organisasjoner. Sammen med Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen og Prins Sverre Magnus tente Prinsessen lys for alle organisasjonene som jobber for håp og fellesskap.

Kongelig dagbok 2023

Kongefamilien deltar på mange offisielle arrangementer hvert år. Det er stor variasjon i aktivitetene både i omfang og innhold.

Noen oppgaver er konstitusjonelle. Det gjelder for eksempel Stortingets åpning, statsråd og mottakelsen av nye ambassadører i høytidelig audiens. Hans Majestet Kongen gjennomfører også faste audienser med statsministeren, utenriksministeren og lederne i Forsvaret.

Andre aktiviteter er selvvalgte innenfor hvert enkelt medlem av Kongefamiliens fokusområde. Noen fokusområder ligger fast mens andre kan variere fra år til år.

De kongelige åpner utstillinger og konferanser, besøker bedrifter, organisasjoner og skoler. De er til stede ved jubileumsmarkeringer og minnestunder. Noen arrangementer er en dagsreise unna – andre finner sted rett ved Slottet. Noen besøk er kortvarige, mens statsbesøk og fylkesturer går over flere dager med tett program fra morgen til kveld. Kongefamilien følger opp sine beskytterskap

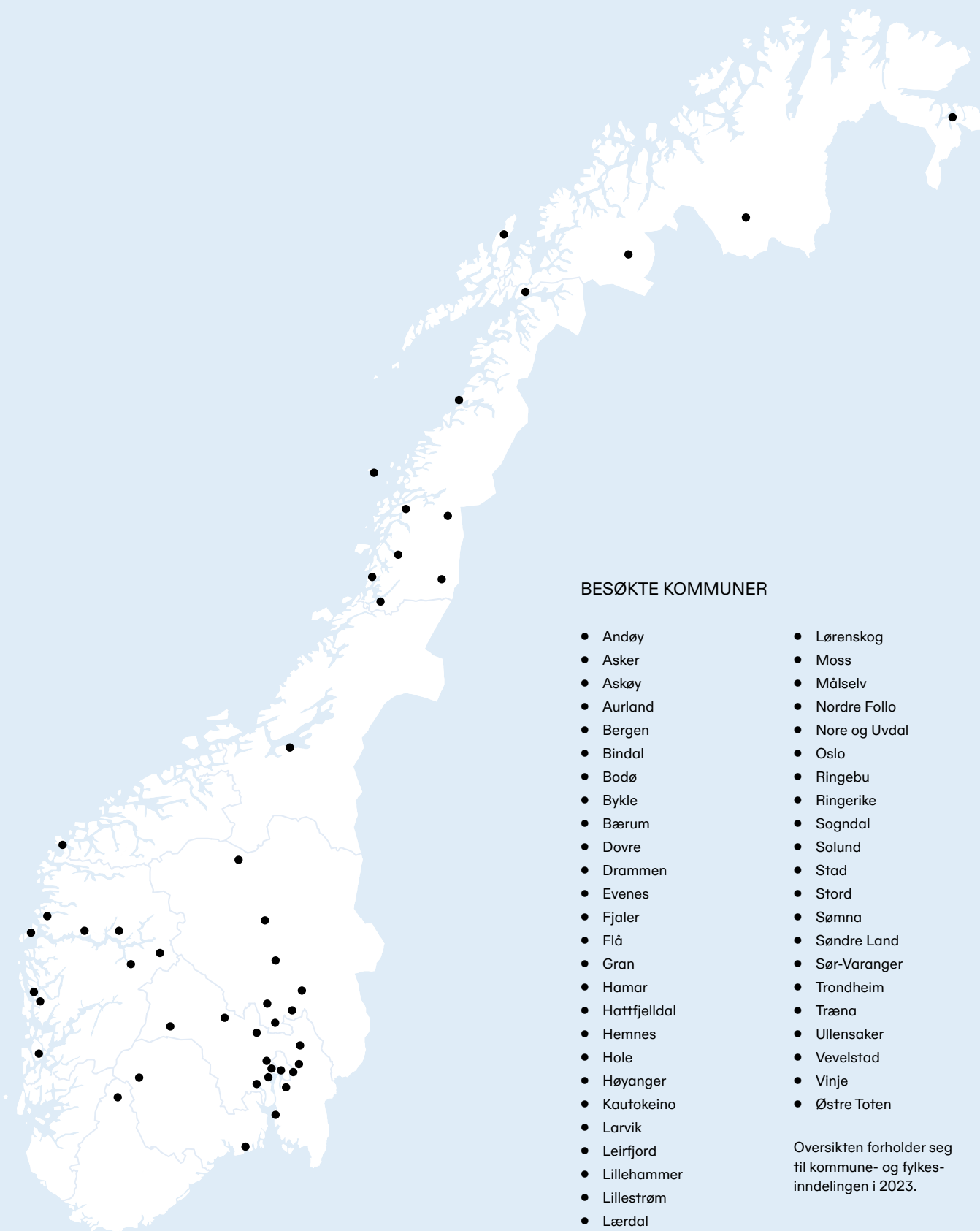
og gjennomfører et stort antall møter. Menneskemøtene er mange – både ute på reise og i form av audienser på Det kongelige slott. Til sammen teller De kongeliges program om lag 700 poster i løpet av et vanlig år.

Til sammen utførte medlemmene av Kongefamilien 756 oppdrag i 2023.

Alle møter og audienser framkommer ikke på de neste sidene, men oversikten gir et godt innblikk i omfanget og bredden i De kongeliges virke i 2023.

I LØPET AV 2023 HAR KONGEFAMILIEN

- besøkt 9 fylker
- besøkt 47 kommuner
- besøkt Danmark, Frankrike, Hellas, Jordan, Storbritannia, Sverige og Tyskland
- vært vertskap for 2 735 gjester

BESØKTE KOMMUNER

- Andøy
- Asker
- Askøy
- Aurland
- Bergen
- Bindal
- Bodø
- Bykle
- Bærum
- Dovre
- Drammen
- Evenes
- Fjaler
- Flå
- Gran
- Hamar
- Hattfjell
- Hemnes
- Hole
- Høyanger
- Kautokeino
- Larvik
- Leirfjord
- Lillehammer
- Lillestrøm
- Lærdal
- Lørenskog
- Moss
- Målselv
- Nordre Follo
- Nore og Uvdal
- Oslo
- Ringebu
- Ringerike
- Sogndal
- Solund
- Stad
- Stord
- Sømna
- Søndre Land
- Sør-Varanger
- Trondheim
- Træna
- Ullensaker
- Vevelstad
- Vinje
- Østre Toten

Oversikten forholder seg til kommune- og fylkesinndelingen i 2023.

Kronprinsen og Kronprinsessen besøkte Stockwell Skatepark – en møteplass for unge i londonbydelen Brixton under sitt offisielle besøk til Storbritannia.

JANUAR

2.-6.	Forsvarets høgskoles informasjonskurs, KPH	28.	Åpning av utstillingen «Slottets håndverk – Skapt gjennom 200 år», Dronning Sonja KunstStall, HMD
9.	Åpning av Innovasjon Norges nye hovedkontor, Oslo, KPH	29.	Vigsling av ny biskop i Hamar bispedømme, Hamar, HMK
10.	Shabana Rehmans bisettelse, Oslo Rådhus, KPH	30.	Besøk til Veidekke, Oslo, KPH
11.	Tråletrakk i Oslofjorden med Universitetet i Oslos forskningsfartøy Trygve Braarud, KPH	30.	Besøk til åpent treff for ukrainske flyktninger hos Oslo Sanitetsforening, HMD
13.	Statsråd, HMK KPH		
15.	Kong Konstantin II av Hellas' bisettelse, KPH KPM		
19.	Høytidelig audiens for El Salvadors nye ambassadør, HMK		
19.	Høytidelig audiens for Tsjekkias nye ambassadør, HMK		
19.	Høytidelig audiens for De forente arabiske emiratets nye ambassadør, HMK		
19.	Høytidelig audiens for Moldovas nye ambassadør, HMK		
24.	Besøk til Statkraft, Lysaker, KPH		
25.	Orientering om FN's naturavtale, Skaugum, KPH		
26.	Høytidelig audiens for Kuwaits nye ambassadør, HMK		
26.	Høytidelig audiens for Kinas nye ambassadør, HMK		
26.	Høytidelig audiens for Pakistans nye ambassadør, HMK		
26.	Høytidelig audiens for Maldivenes nye ambassadør, HMK		
27.	Statsråd, HMK KPH		
27.	Møte i Hovedkomiteen for ski-VM i Trondheim i 2025, KPH		

HMK	Hans Majestet Kongen
HMD	Hennes Majestet Dronningen
KPR	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsregenten
KPH	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen
KPM	Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsessen
PIA	Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra
PSM	Prins Sverre Magnus
PA	Prinsesse Astrid, fru Ferner

Dronning Sonja deltok på åpent treff for ukrainske flyktninger hos Oslo Sanitetsforening.

FEBRUAR

2.	Besøk til ledende bedrifter innen landbruksteknologi og grønn teknologi, Langhus og Moss, KPH	16.	Audiens for Minnesotas guvernør, HMK
2.	Åpning av utstillingen «Carroll Dunham. Hvor er jeg? Grafikk 1985 – 2022», Nasjonalmuseet i Oslo, HMD	17.	Statsråd, HMK KPH
3.	Statsråd, HMK KPH	28.-2.	Offisielt besøk til Storbritannia, KPH KPM
6.	Markering av samenes nasjonaldag, Oslo rådhus, HMK		
7.	Lunsj for Høyesterett, KPH		
7.	Kronprinsparets 50-årsmarkering: Besøk til Stord, KPH		
9.	Gallamiddag for diplomater, HMK HMD KPH PA		
10.	Statsråd, HMK KPH		
13.	Audiens for Litauens president, HMK HMD KPH		
13.	Lunsj for Litauens president, HMK HMD KPH		
14.	Norske Idrettsleder-Veteraners årsmøte, Oslo, HMK		
14.	Markering av NOREX-utvekslingens 50-årsjubileum, Trondheim, HMD		
16.	Høytidelig audiens for Tyrkias nye ambassadør, HMK		
16.	Høytidelig audiens for Kasakhstans nye ambassadør, HMK		
16.	Høytidelig audiens for Slovenias nye ambassadør, HMK		
16.	Markering i anledning ettårsdagen for krigsutbruddet i Ukraina, Oslo, KPH KPM		

MARS

3.	Statsråd, KPR	17.	Statsråd, HMK KPH
6.	Styremøte Kronprinsparets Fond, KPH	17.	Årsmøte i Kronprinsesse Märthas Minnefond, PA
7.	Orientering om øvelsen Joint Viking 2023, Akershus festning, HMK	17.	Lunsj for Kronprinsesse Märthas Minnefond, HMK PA
7-8.	Joint Viking 2023, Bardufoss, KPH	18.	IBU World Cup i skiskyting i Holmenkollen, HMK PA
8.	Lunsj for foregangskvinner, HMD	19.	IBU World Cup i skiskyting i Holmenkollen, HMK PA
9.	Åpning av Mental Helse-konferansen 2023, Gardermoen, KPM	20.	Styremøte i <i>Queen Sonja Print Award</i> , HMD
10.	Statsråd, HMK KPH	23.	Audiens for Tysklands parlamentspresident, HMK
10.	Norsk Naturfotofestivals 10-årsjubileum, Ski, HMD	23.	Leirbålprat i anledning Speideraksjonens 20-årsjubileum, Oslo, KPH KPM
11.	Holmenkollen Skifestival, Oslo, HMK PA	24.	Statsråd, HMK KPH
12.	Holmenkollen Skifestival, Oslo, HMK HMD KPH KPM PIA PSM PA	27.	Oslo Militære Samfund – foredrag og kulltreff, HMK
13.	Besøk til Garnisonen i Sør-Varanger, Kirkenes, HMK	28.	Statsråd, HMK
15.	Klimafestivalen Varmere Våtere Villere, Bergen, KPH	28.	Kronprinsparets 50-årsmarkering: Besøk til Vinje, KPH KPM
16.	Høytidelig audiens for Georgias nye ambassadør, HMK	29.	Åpning av utstilling med verk av Anna-Eva Bergman ved Museet for moderne kunst, Paris, HMD
16.	Høytidelig audiens for Kypros' nye ambassadør, HMK	29.	Kronprinsparets 50-årsmarkering: Besøk til Bykle, KPH KPM
16.	Høytidelig audiens for Djiboutis nye ambassadør, HMK	31.	Statsråd, HMK KPH
16.	Høytidelig audiens for Bangladeshs nye ambassadør, HMK	31.	Utdelingen av Ungdommens kritikerpris 2023, Oslo, KPM
16.	Mottakelse i anledning Den kongelige politiskortes 75-årsjubileum, HMK HMD KPH KPM		

Kong Harald besøkte Garnisonen i Sør-Varanger i februar.

Professor emerita Berit Aas var blant foregangskvinnene Dronning Sonja kunne ønske velkommen til lunsj på Slottet 8. mars.

Kongefamilien har vært faste gjester i Holmenkollen siden 1906. Prinsesse Ingrid Alexandra er femte generasjon som følger opp denne tradisjonen.

APRIL

11. Besøk til Cousins, Oslo, KPH
12. Besøk til skole-NM i snekkerfaget, Larvik, KPH
13. Høytidelig audiens for Brunei Darussalams nye ambassadør, HMK
13. Høytidelig audiens for Gambias nye ambassadør, HMK
13. Høytidelig audiens for Ecuadors nye ambassadør, HMK
14. Statsråd, HMK KPH
15. *One Ocean Week 2023*, Bergen, HMK
15. Besøk til attføringsbedriften Trigger AS, Askøy, HMK
16. Vigsling av ny biskop i Bjørgvin bispedømme, Bergen, HMK
17. *One Ocean Week 2023*, Bergen, KPH
18. Utdelingen av Nasjonalforeningen for folkehelsens forskningspriser 2023, Oslo, HMK
18. Kronprinsparets 50-årsmerking: Besøk til Kautokeino, KPH
20. Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje, HMK
21. Statsråd, HMK KPH
22. Ledersamling for Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner, Gardermoen, HMK
24. Avdukingen av skulpturen «Maman», Slottsparken, HMD KPM
24. Mottakelse i Dronning Sonja KunstStall i anledning avdukingen av «Maman», HMD KPM
24. Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPH
25. Temalunsj om unge i Norge, Skaugum, KPH
25. Besøk til Norges institusjon for menneskerettigheter, Oslo, KPH
26. Bunadsfest hos Bondeungdomslaget i Oslo, KPM
27. Høytidelig audiens for Storbritannias nye ambassadør, HMK
27. Høytidelig audiens for Vatikanstatens nye apostolisk nuntius, HMK
27. Høytidelig audiens for Ugandas nye ambassadør, HMK
27. Flagghais KNS og årsmøte i EX-Klubben, Oslo, HMK
28. Statsråd, HMK KPH

MAI

2. Utdelingen av Kong Olav Vs Kreftforskningspris 2023, Oslo, HMK
3. Sykle til jobben-aksjonens 50-årsjubileum, Oslo, KPH
4. Lunsj for diplomater, HMK HMD
- 5.-6. Kroningen av H.M. Kong Charles III og H.M. Dronning Camilla, London, KPH KPM
4. Åpning av utstillingen «Louise Bourgeois. Imaginære samtaler» på Nasjonalmuseet, Oslo, HMD
4. Middag i anledning åpningen av utstillingen «Louise Bourgeois. Imaginære samtaler», Nasjonalmuseet, HMD
5. Frokostmøte om situasjonen på små øystater, London, KPH
5. Statsråd, HMK
8. Frigjøringsdagen og Den nasjonale veterandagen 2023, Oslo, KPR
10. Gatelagskamp mellom Asker og Stabæk, Asker, KPR KPM
11. Statsråd, KPR
- 11.-12. Statsbesøk fra Italia, KPR HMD KPM PA
15. Embarkering av KS Norge, KPR HMD
16. Audiens for Ukrainas parlamentspresident, KPR HMD
17. Barnetoget i Asker, KPH KPM PSM
17. Barnetoget i Oslo, HMK HMD KPH KPM PSM
21. Overlevering av det niende manuskriptet i Framtidsbiblioteket, Oslo, KPM
23. Audiens for vinneren av Abelprisen 2023, HMK
23. Utdelingen av Abelprisen 2023, Oslo, HMK
23. Mottakelse for konsuler, KPH KPM
24. Åpning av Festspillene 2023, Bergen, HMK HMD
25. Åpning av Festspillutstillingen 2023, Bergen, HMD
26. Statsråd, HMK
26. Besøk på hangarskipet USS Gerald R. Ford, Oslo, KPH
26. Besøk til Nordre Ål skole, Lillehammer, KPM
26. Besøk til Norsk litteraturfestival, Lillehammer, KPM

Kong Harald møtte mannskap og forskere om bord på Statsraad Lehmkühl – tilbake i Bergen etter *One Ocean Expedition*.

Kronprinsessen feiret bunadstradisjonen hos Bondeungdomslaget i Oslo.

Kronprins Haakon besøkte amerikanske USS Gerald R. Ford under hangarskipets flåtebesøk i Norge.

- 30. Audiens for NATOs generalsekretær, HMK HMD KPH
- 30. Audiens for Litauens parlamentspresident, HMK
- 30. Styremøte i *Queen Sonja Print Award*, HMD
- 30. H.M. Kongens serieseilaser, HMK

- 31. Inspeksjon av H.M. Kongens Garde, Oslo, KPH
- 31. Mottakelse for NATOs utenriksministre, HMK HMD KPH
- 31. Kronprinsparets 50-årsmerking: Besøk til Kautokeino, KPM

JUNI

1. Høytidelig audiens for Algeries nye ambassadør, HMK
1. Høytidelig audiens for Vietnams nye ambassadør, HMK
1. H.M. Kongens serieseilaser, HMK
1. Bryllup mellom H.K.H. Kronprins Al Hussein av Jordan og Rajwa Khalid Al Seif, Jordan, KPH
1. Møte med de norske styrkene i Jordan og Irak, KPH
2. Statsråd, HMK
2. Dissimilisfestivalen 2023, Oslo, KPM PA
- 4.-8. Fylkestur til Nordland, HMK HMD
6. Nor-Shipping 2023 – *Ocean Leadership Conference*, Lillestrøm, KPH
7. Besøk hos Kirkens Bymisjon, Drammen, KPH KPM
7. Besøk hos Sisters in Business, Slemmestad, KPH KPM
8. Utdeling av Holbergprisen, Bergen, KPH
9. Statsråd, HMK KPH
12. Styremøte Kronprinsparets Fond, Drammen, KPH
14. Kronprinsparets 50-årsmarkering: Besøk i Oslo, KPH KPM
- 15.-16. Offisielt besøk til Danmark, HMK HMD
16. Statsråd, KPR
20. Statsråd, HMK KPH
20. Drilloppvisning med H.M. Kongens Garde, HMK HMD
20. Åpning av utstillingen «KHIO på Oscarshall – Et sted for samtidskunst», HMD
21. Åpning av jubileumsutstillingen i anledning Astrup Fearnley Museets 30-årsjubileum, Oslo, HMD
21. Vennekamp i løkkefotball mellom Team Skaugum og Bøn Unified, Skaugum stadion, KPH KPM PIA PSM
23. Flaggheising i anledning åpningen av Oslo Pride 2023, KPH
26. Åpning og markering av Den internasjonale sommerskolen ved Universitetet i Oslos 75-årsjubileum, HMK
28. Ekstraordinært statsråd, HMK

Kongeparets offisielle besøk til Danmark bidro til å understreke det gode forholdet mellom våre to land – og mellom de to kongehusene.

Kongen og Dronningen besøkte Mjøndalen etter ekstremværet «Hans». Der møtte de representanter for nødetatene, kommunen og frivillige organisasjoner som gjorde en stor innsats under flommen.

AUGUST

4.	Ekstraordinært statsråd, HMK	25.	Kronprinsparets 50-årsmerking: Bakgårdsfest på Slottet, HMK HMD KPH KPM PA PIA PSM
11.	Statsråd, HMK KPH	26.	Finalekonsert i Dronning Sonja Sangkonkurranse, Operaen i Oslo, HMD
11.	Besøk til Mjøndalen etter ekstremværet «Hans», HMK HMD	28.	Kronprinsparets 50-årsmerking: Kakefest ved barnekreftavdelingen på Rikshospitalet, KPM
12.	Besøk til Hole, Ringerike og Søndre land etter ekstremværet «Hans», KPH	30.	Kronprinsparets 50-årsmerking: Besøk til Træna, KPR
17.	Besøk til Østre Toten kommune etter ekstremværet «Hans», KPH KPM	31.	Høytidelig audiens for Indias nye ambassadør, KPR
17.	Besøk til Ringebu kommune etter ekstremværet «Hans», KPH	31.	Høytidelig audiens for Belgias nye ambassadør, KPR
18.	Feiring av 100 år med naturvern i Norge, Dovrefjell, KPH	31.	Høytidelig audiens for Bulgarias nye ambassadør, KPR
23.	Åpning av havvindparken Hywind Tampen, Nordsjøen, KPH	31.	Høytidelig audiens for Irlands nye ambassadør, KPR
25.	Statsråd, HMK KPH		

Kong Harald var til stede under åpningen av Norges største barneskole – nye Fjellhamar skole.

Kronprins Haakon reiste med Flåmsbana gjennom Aurland – den første kommunen han besøkte under fylkesturen til Vestland.

Kronprinsen åpnet verdens største flytende havvindpark – Hywind Tampen.

SEPTEMBER

1. Statsråd, KPR
4. Styremøte *Queen Sonja Print Award*, HMD
7. Audiens for H.K.H. Prins Ali bin Al Hussein av Jordan, HMK
7. Besøk til Fåvang, HMK
7. Rundebordskonferanse om Norges Fotballforbunds internasjonale arbeid, Ullevaal stadion, KPH
7. Landskamp i fotball mellom Norge og Jordan, Ullevaal stadion, KPH KPM
- 14.-15. Markeringen av H.M. Kong Carl XVI Gustafs 50-årsjubileum som regent, Stockholm, HMK HMD
14. Styremøte Kronprinsparets fond, KPR
15. Statsråd, KPR
15. Markeringen av H.M. Kong Carl XVI Gustafs 50-årsjubileum som regent, Stockholm, KPH
18. Lunsj for Prinsesse Märtha Louises Fond, HMK HMD
20. «Skaugum Grand Prix» – Olabilløp i regi av Kronprinsparets Fond, KPH
21. Statsråd, HMK KPH
21. Høytidelig audiens for Perus nye ambassadør, HMK
21. Høytidelig audiens for Sveits' nye ambassadør, HMK
21. Høytidelig audiens for Canadas nye ambassadør, HMK
21. Høytidelig audiens for Indonesias nye ambassadør, HMK
21. Åpningen av nye Fjellhamar skole og Fjellhamar arena, Lørenskog, HMK
- 21.-22. Besøk til UWC Røde Kors Nordisk, Fjaler, HMD
25. Audiens for generaldirektøren i Ukraina Røde Kors, KPH
- 25.-28. Fylkestur til Vestland, KPH
29. Statsråd, HMK KPH

De nordiske statsoverhodene med ektefeller samlet i anledning markeringen av Hans Majestet Kong Carl Gustaf XVI's 50-årsjubileum som regent.

Kong Harald og Kronprins Haakon tok imot representanter for Fosen-aksjonen i audiens.

OKTOBER

2.	Besøk til Demenskoret, Oslo, HMK HMD	16.	Audiens for representanter for Fosen-aksjonen, HMK KPH
3.	Stortingets høytidelige åpning, HMK HMD KPH	17.	SIKT 2023, Oslo, KPR
3.	Markeringen av Opera Nordfjords 25-årsjubileum, Nordfjordeid, HMD	18.	Møte i Hovedkomiteen for ski-VM i Trondheim i 2025, Trondheim, KPR
3.	Debakering KS Norge, HMK KPH	19.	Møte med unge fagarbeidere, Trondheim, KPH
4.	Besøk til Opera Nordfjord, Nordfjordeid, HMD	19.	Høytidelig audiens for Bahrains nye ambassadør, HMK
5.	Besøk til Flå kommune, HMK	19.	Høytidelig audiens for Nepals nye ambassadør, HMK
9.	Markering av ferdigstillingen av Logistikkbygget, KPH	19.	Foredrag på seminar om FNs bærekraftsmål – markerer 20 år som UNDP-ambassadør, KPH
10.	Nansen Minneforelesning, Oslo, HMK	20.	Statsråd, HMK KPH
12.	Besøk til Jussbuss, Oslo, KPH	20.	Audiens for Islands president, HMK
12.	Lunsj for diplomater, HMK HMD	23.	Audiens med representanter for Sannhets- og forsoningskommisjonen, KPR
13.	Statsråd, HMK KPH	26.	Middag for stortingsrepresentantene, KPR HMD KPM PA
13.	Offisiell åpning av Ridehuset i Dronning Sonja KunstStall, HMK HMD KPH KPM PA	27.	Statsråd, KPR
14.	FolkOrgs jubileumskonsert, Bergen, HMD	30.	Audiens med lederen for Totalberedskapskommisjonen, HMK HMD KPH
15.	Markeringen av H.K.H. Prins Christians 18-årsdag, København, KPH KPM PIA	30.	Oslo Militære Samfund, HMK
15.	EM-kvalifiseringskamp i fotball mellom Norge og Spania, Oslo, HMK	31.	Lunsj for Nordisk Råd, HMK HMD KPH KPM
16.	Ekstraordinært statsråd, HMK KPH	31.	Nordisk Råds prisutdeling, Oslo, KPH KPM

NOVEMBER

2. Åpning av Andøya Space Centre, KPH
2. Minnemarkering for falne krigsseilere etter vrakfunnet av det japanske skipet Montevideo Maru, Oslo, HMK
3. Statsråd, HMK KPH
5. Forsvarets Minnedag, Oslo, KPR
- 6.-9. Offisielt besøk til Tyskland, KPH
7. Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje, HMK HMD
- 8.-9. Offisielt besøk til Tyskland, KPM
9. Høytidelig audiens for Angolas nye ambassadør, HMK
9. Høytidelig audiens for New Zealands nye ambassadør, HMK
9. Høytidelig audiens for Guineas nye ambassadør, HMK
9. Middag for statsforvalterne, HMK HMD
10. Statsråd, HMK KPH
15. Framtidsmøte med ungdom fra Kronprinsparets Fond, Oslo, KPR
16. Styremøte i Kronprinsparets fond, KPR
17. Statsråd, HMK KPH
18. Besøk til Evenes flystasjon, HMK
19. Vigsling av ny biskop i Sør-Hålogaland, Bodø, HMK
22. Mottakelse for den norske troppen under *Special Olympics World Games 2023*, Oslo, KPH KPM
23. Audiens for Vietnams visepresident, KPH
23. Gjestebud på Skaugum. Tema: barn og unge på flukt fra krig og konflikt, KPH KPM
24. Statsråd, HMK KPH
28. Temalunsj om digitalisering, Skaugum, KPH
30. Utdeling av Dronning Sonja skolepris til Storhamar videregående skole, Hamar, KPH
30. Dissimilis' juleforestilling, Oslo, PA

Kronprinsregenten deltok under markeringen av Forsvarets Minnedag på Akershus festning.

Kronprinsen og Kronprinsessen delte ut Nordisk råds miljøpris i Operaen.

DESEMBER

1. Statsråd, HMK KPH
1. Lunsj i anledning Prins Sverre Magnus' 18-årsdag, HMK HMD KPH KPM PA PIA PSM
2. Nyåpning av Skimuseet, Oslo, HMK
4. Styremøte i *Queen Sonja Print Award*, HMD
5. Lunsj for biskopene, KPH KPM
6. Julebesøk til Fellesverket, Drammen, KPH KPM
7. Åpningen av et nytt bygg ved N.K.S. Helsehus Akershus, Lørenskog, PA
7. Lunsj for St. Olavs Ordens Råd, HMK HMD
8. Statsråd, HMK KPH
9. Cupfinalen i fotball for menn mellom FK Bodø/Glimt og Molde FK, Ullevaal stadion, HMK
9. Julekonsert med Det Norske Jentekor i Dronning Sonja KunstStall, HMD
10. Redd Barnas fredsprisfest, Nobels Fredssenter, KPH KPM
10. Audiens for representanter for mottakeren av Nobels Fredspris 2023, HMK HMD KPH KPM
10. Utdelingen av Nobels Fredspris 2023, HMK HMD KPH KPM
10. Bankett i anledning utdelingen av Nobels Fredspris 2024, Oslo, HMK HMD KPH KPM
12. H.M. Kongens Gardes kirkeparade, HMK HMD KPH
12. Kvartfinale i håndball-VM for kvinner mellom Norge og Nederland, Trondheim, KPH
13. Audiens for Ukrainas president, HMK HMD KPH KPM
13. Lunsj for Ukrainas president, HMK HMD KPH KPM
13. Julebesøk fra barn tilknyttet Kirkens bymisjons barnevern-tiltak, Skaugum, KPH KPM
14. Julekonsert med H.M. Kongens Garde i Dronning Sonja KunstStall, HMD
15. Statsråd, HMK KPH
15. Lunsj for regjeringen, HMK HMD KPH KPM
16. Julekonsert med Sølvгутtene og Sigmund Groven i Dronning Sonja KunstStall, HMK HMD PA
20. Statsråd, HMK KPH
20. Julebesøk til Aktivitetshuset Nordstrand, HMD
20. Førjulgudstjeneste for frivillige i Slottskapellet, KPH PIA PSM
24. Julegudstjeneste, Uvdal kirke, KPH KPM PIA PSM
25. Julegudstjeneste, Holmenkollen kapell, HMK HMD

Prinsesse Astrid, fru Ferner åpnet et nytt bygg ved N.K.S. Helsehus Akershus.

Kronprinsparet inviterte til gjestebud på Skaugum – denne gangen i samarbeid med Redd Barna.

Kong Harald tok imot Ukrainas president, Hans Eksellense Volodymyr Zelenskyj, i audiens.

Kronprinsparet 50 år

Sommeren 2023 fylte Kronprinsen og Kronprinsessen begge 50 år. Dette ønsket de å markere ved å løfte fram noe av det de setter aller størst pris på i Norge. Kronprinsparet dro derfor ut på fem reiser i Norge, og over 370 personer fra hele landet ble invitert til feiring på Slottet.

Kronprinsparet markerte sine 50-årsdager med fem besøk til ulike deler av landet. Kronprins Haakon besøkte Aker Solutions på Stord, og ved Raulandsakademiet i Vinje sto håndverk og tradisjonskunnskap på programmet.

Gjennom besøk til ulike deler av landet ønsket Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen både å vise fram og å lære mer – om livet langs kysten, om industri og fiskeri, den samiske kulturen, håndverk, tradisjon, og livet i storbyen. I løpet av disse turene besøkte Kronprinsparet folk hjemme over middags- eller frokostbordet, på arbeidsplassen og skolen deres, eller på tur sammen i skogen eller på sjøen. Et filmteam fulgte Kronprinsparet på disse besøkene og produserte en dokumentarserie som ble vist på TV 2.

INDUSTRISAMFUNN PÅ STORD

Norge har vært en sjøfartsnasjon siden vikingtiden, og i februar besøkte Kronprins Haakon Norges største offshoreverft, Aker Solutions Stord – en hjørnesteinsbedrift i Sunnhordland i mer enn 100 år. Verftet begynte som en sildeoljefabrikk i 1919. Nå bygger de blant annet oljeplattform og har store oppdrag med demontering og resirkulering av gamle offshoreinstallasjoner.

HÅNDVERK OG TRADISJON I SETESDAL OG TELEMARK

I slutten av mars ønsket Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit å oppleve viktige deler av den norske kulturarven på Raulandsakademiet i Vinje – en av landets sentrale institusjoner for norsk håndverk og tradisjonskunnskap. Kronprinsessen er selv en aktiv vever og har deltatt på kurs ved Raulandsakademiet tidligere.

Kronprinsparet opplevde også stevkunst og folkemusikk fra Setesdal under en konsert i Bykle gamle kirke – en musikkarv som fikk plass på UNESCOs liste over verdens

immaterielle kulturarv i 2019. I tillegg fikk Kronprinsen møte elever ved Hovden skigymnas og se områdets storslåtte natur på randonéski ned fra fjellet Nos i følge med noen av elevene.

VÅR SAMISKE ARV I FINNMARK

I Kautokeino møtte Kronprins Haakon både unge og eldre mennesker som på ulike måter ivaretar samisk kultur og tradisjon. Kronprinsen fikk blant annet bli med en reindriftsfamilie under reinflyttingen fra vinter til sommerbeite.

Kronprinsen hadde også gleden av å foreta den offisielle åpningen av nye Kautokeino barneskole. Han besøkte Samisk høgskole i Kautokeino for å få en dypere forståelse for samisk kultur, og for å lære om hvordan denne unike samiske utdannings- og forskningsinstitusjonen jobber.

I begynnelsen av juni besøkte Kronprinsesse Mette-Marit de samme to skolene. Besøket i april måtte Kronprinsessen avlyse på grunn av sykdom. Nå kunne hun endelig dra hjem til familiene hun skulle ha besøkt i april, besøke barneskolen og ha lesestund med noen av elevene, og sette seg på skolebenken på Samisk høgskole.

URBANT LIV I OSLO

I midten av juni tok Kronprinsparet turen til ulike deler av Oslo for å vise fram byen og livet der. Kronprinsen og Kronprinsessen besøkte en klasse på Kuben videregående skole, og de var gjester på et arrangement ved Litteraturhuset i Oslo, der unge forfattere og tekstskapere snakket om litteraturen sin.

Den samiske arven og kystkultur var tema på besøk til Kautokeino og Træna.

– På hver deres måte skaper dere tekster som berører og som endrer oss, sa Kronprinsesse Mette-Marit i sin hilsen. – Det dere skriver er med på å skape og forme et nytt Norge, et Norge av i dag. Og det er et Norge som er litt annerledes og mye mer mangfoldig enn da Kronprinsen og jeg var på deres alder.

– Og derfor er det så utrolig viktig, det dere skaper. Det sier noe om hvem vi er og hva Norge er. Stemmene deres bærer langt, de hvisker og de roper, de forteller oss hvor det brenner. De gir oss en retning, noen ganger gir det mye, mye håp og andre ganger fortvilelse. Men de utvider, på hver sin måte, vår oppfatning av hva det vil si å være menneske – i Norge, i 2023.

Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit besøkte også Oslos eldste fritidsklubb. I 2023 var det hele 70 år siden Hammersborg fritidsklubb startet opp, og Kronprinsparet ville gjerne ta del i feiringen.

HAV OG KYSTKULTUR PÅ TRÆNA

Norsk kystkultur har en lang og tradisjonsrik historie, men er også i stadig endring.

Øygruppa Træna utenfor Helgelandskysten er omgitt av fiskerike havområder og er et av landets eldste fiskevær. Kronprinsen besøkte fiskemottaket Træna Sjømat, møtte frivillige som står bak Trænafestivalen, og var på besøk hos en av øyas fiskere og hans familie.

Kronprinsen dro også til øya Selvær med lokalbåten M/S Himmeltind. Øya har 55 fastboende, og de fleste av dem deltok på lunsj med Kronprinsen i det gamle skolebygget.

BAKGÅRDSFEST PÅ SLOTTET

Den 25. august 2023 – på Kronprinsparets bryllupsdag – ble 50-årsdagene feiret med gjester fra hele landet. Det var duket for Slottets første bakgårdsfest.

Gjestene var mennesker Kronprinsen og Kronprinsessen har møtt på sine mange besøk rundt i landet, i tillegg til samarbeidspartnere, representanter for de organisasjonene som Kronprinsparet er beskytter for og det offisielle Norge.

Klokken 18.00 begynte gjestene å ankomme Slottets hovedport til musikk av Forsvarets Stabsmusikkorps, og alle ble ønsket velkommen av Kronprinsparet. I Slottets store festsal fikk gjestene en liten konsert av musikere fra Norges Musikkhøgskole – en høgskole som også feiret 50-årsjubileum. På vei ut i Slottets bakgård fikk gjestene oppleve musikk og dans utviklet og framført av barn og unge tilknyttet Stiftelsen Fargespill. Hennes Majestet Dronningen ønsket deretter alle velkommen til bakgårdsfest i Slottsgården.

– Hver og en må finne sin måte å feire livets milepæler på som passer akkurat for dem, sa Dronningen. – Og nå når vårt kjære kronprinspar – Haakon og Mette-Marit – beggar har fylt 50 år, valgte de også sin egen måte.

– De ønsket å bruke jubileumsåret sitt til å reise rundt i

Norge og besøke steder, mennesker og miljøer de setter pris på. Dessuten ville de gjerne ha en fest på Slottet som ikke var helt «slottsk». Derfor har vi, som dere skjønner, skapt for første gang en bakgårdsfest – helt i Kronprinsparets ånd.

I Slottsgården var det dekket 48 bord under telttak. Store mengder blomster, levende planter og trær pyntet opp omkring bordene. Det meste på menyen var basert på norske råvarer. Det ble servert en grillmeny med kveite og kalv, i tillegg til laksesashimi og en rekke vegetariske retter. I glassene fikk gjestene alkoholfri sider. Bursdagskake og pinne-is avsluttet måltidet.

DET BESTE VED NORGE

I Kronprinsparets tale, benyttet de anledningen til å trekke fram noen av gjestene som var til stede og deres lokalsamfunn.

– Nå vil vi gjerne fortelle litt om hva som gjør Norge til Norge for oss – og om hvorfor vi er så glade i landet vårt, sa Kronprinsen. – Mange sier at den vakre naturen er det beste ved Norge. At vi har tillit til hverandre. At vi er et litt reservert, men hyggelig folk som stort sett er greie med hverandre. Og alt dette er jo sant. Men for å oppdage noe av det som gjør Norge virkelig vakkert for oss, må vi tett på menneskene. Gjerne på små steder.

Kronprinsessen avsluttet talen med å takke gjestene: – Takk for at dere ville komme og feire sammen med oss. Feire Norge. Feire det vi har skapt sammen. Feire det vi kan være for hverandre, og for landet vårt.

Prins Sverre Magnus 18 år

Søndag 3. desember 2023 fylte Prins Sverre Magnus 18 år. Fredagen før inviterte Kongeparet til offisiell lunsj på Slottet for å markere myndighetsdagen.

Hennes Majestet Dronning Sonja bar Prins Sverre Magnus til dåpen i Slottskapellet 4. mars 2006. Nå, nesten 18 år senere, holdt hun velkomsttalen for gjestene – og sin sønnesønn – i anledning den store dagen. Prinsen og hans jevnaldrende fikk noen ord med på veien:

– Magnus, jeg vil si noe viktig til deg og til de andre 18-åringene i landet vårt i dag. Det er godt nok å være den du er. Det viktigste er å bli sikker på seg selv og lytte til sin egen stemme, understreket Dronningen i talen til barnebarnet.

– Evne til innlevelse i andre menneskers situasjon og det å være en god venn er meget viktigere enn det å være «flink» til ting. Jeg håper du vil

bidra også til å gi andre unge rundt deg trygghet når det gjelder dette temaet. Her har vi alle en jobb å gjøre.

– Gjennom røttene dine har du fått med deg familiehistorier, verdier, egenskaper og felles fortellinger som er del av den fine unge mannen du allerede er, og som er i stadig utvikling.

– Dronning Sonja

RØTTER

Prins Sverre Magnus fikk en gråtrøye bunad fra Øst-Telemark i gave fra Kongeparet, som han brukte for første gang under den offisielle lunsjen på Slottet.

– En bunad er en påminnelse om røtter og dine røtter, kjære Magnus. Om arven og ballasten du bærer med deg gjennom storfamilien din. Du har røtter mange steder: Fra pappa og bestefar har du røtter i Oslo, Asker, Sverige,

Danmark og England. Gjennom mamma og mormor har du med deg en del av Sørlandet og Rogaland. Og fra min side

har du – beviselig gjennom bunaden – røtter fra Telemark. Alt dette er du en del av, Magnus, sa Dronningen, og la samtidig til:

– Gjennom røttene dine har du fått med deg familiehistorier, verdier, egenskaper og felles fortellinger som er del av den fine unge mannen du allerede er, og som er i stadig utvikling.

UNGE PÅ GJESTELISTEN

I Lille festsal på Slottet var det dekket på til 69 personer – med kveite, oksebryst og vanilje- og limemousse på menyen.

I tillegg til familie og faddere, var representanter for det offisielle Norge og en rekke ungdomsorganisasjoner gjester ved den offisielle lunsjen. Stortingspresident Masud

Gharahkhani var til stede, og regjeringen var representert ved arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna og finansminister Trygve Slagsvold Vedum. Fra Sametinget kom plenumsleder Tom Sottinen.

Viktige gjester var åtte ledere fra ungdomsorganisasjonene Norges Bygdeungdomslag, ungdomsutvalget i Norske Reindriftsamers Landsforbund, LNU (Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner), Røde Kors Ungdom, Elevorganisasjonen, Natur og Ungdom, DNT Ung og Skeiv Ungdom.

Prins Sverre Magnus er nummer tre i arvrekken til den norske tronen, etter sin søster Prinsesse Ingrid Alexandra. Prinsen går siste året på Elvebakken videregående skole i Oslo, på utdanningsprogrammet Informasjonsteknologi og medieproduksjon.

Familien samlet til fotografering før den offisielle lunsjen på Slottet i anledning 18-årsdagen. Prinsen stilte i ny gråtrøye bunad fra Øst-Telemark – en gave fra Kongen og Dronningen.

Åpningen av Stortinget

Hans Majestet Kongen foretar den høytidelige åpningen av Stortinget i oktober hvert år. Dette er en av Kongens viktigste konstitusjonelle oppgaver og en av de mest høytidelige offisielle seremonier vi har i Norge.

Seremonien følger faste prosedyrer som er nedfelt i Grunnloven og i gammel sedvane. Både Kongehuset, regjeringen, stortingsrepresentantene og Høyesterett er til stede.

Etter at stortingspresidenten har erklært Stortinget for lovlig konstituert, ankommer Kongen, ledsaget av Hennes Majestet Dronningen og Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen. De blir ønsket velkommen på Løvebakken av en deputasjon på syv stortingsrepresentanter, og deputasjonen ledsager Kongen og hans følge så lenge de er i Stortinget. Flagg pryder Karl Johans gate fra Slottet til Stortinget, og soldater fra alle forsvarsgrener står i giv akt når følget passerer.

TRONTALEN

Trontalen markerer åpningen av den nye sesjonen på Stortinget og trekker opp hovedlinjene i regjeringens

politikk for det kommende året. Statsministeren overrekker trontalen til Kongen, som leser den for Stortingets representanter. Det er representanter for regjeringen som har skrevet talen.

Stortingssesjonen 2023–2024 er det 168. ordentlige norske storting. Ved Stortingets åpning 3. oktober 2023 leste Kong Harald trontalen for 32. gang. Da hadde Kongen vært til stede ved åpningen av Stortinget hele 58 ganger – først som kronprins, senere som konge.

Tradisjonen tro avsluttet trontalen med ordene: «Jeg ber Gud velsigne Stortingets arbeid, og erklærer Norges 168. storting for åpnet».

RIKETS TILSTAND

Etter trontalen følger melding om rikets tilstand. Denne

Kongen leser frontalen og foretar den høytidelige åpningen av Stortinget hvert år.

Jeg ber Gud velsigne Stortingets arbeid, og erklærer Norges 168. storting for åpnet

talen blir holdt av et av regjeringens medlemmer og inneholder en gjennomgang av hva regjeringen har oppnådd det siste året. Tradisjonen tilsier at det er regjeringens yngste medlem som holder talen om rikets tilstand. Mens frontalen er skrevet på bokmål, framføres talen om rikets tilstand på nynorsk.

Hvordan åpningen av Stortinget skal foregå er beskrevet i Grunnlovens § 74:

«Så snart Stortinget har konstituert seg, opnar kongen eller den han set til det, forhandlingane med ei tale om tilstanden i riket og dei emna han særleg vil gjere Stortinget merksam på. Inga drøfting må skje med kongen til stades.»

Etter talene forlater Kongen og hans følge Stortinget – for ingen drøfting må finne sted med Kongen til stede.

Ny kulturarena

Ridehuset er en vakker, historisk hall på 800 kvadratmeter. Den ble bygget for Kong Haakon og Dronning Maud og sto ferdig i 1911. Statsbygg og Det kongelige hoff har samarbeidet om å gjenskape hallen. Den 13. oktober 2023 kunne Hennes Majestet Dronningen gjenåpne Ridehuset – nå som kulturarena og en del av Dronning Sonja KunstStall.

Både Kongeparet, Kronprinsparet og Prinsesse Astrid var til stede da dette nye kapittelet i Ridehusets historie tok til.

ÅPNINGSFORESTILLINGEN

Nasjonalballetten fikk oppdraget med å stå for åpningsforestillingen, i samarbeid med Hans Majestet Kongens Garde og trompetisten Nils Petter Molvær. Dronning Sonja roste dem for å ha tatt utfordringen og sett mulighetene i dette spesielle rommet:

– Rommet ble opprinnelig skapt for fysisk aktivitet, for smidighet, skjønnhet og hardt arbeid. Nasjonalballetten så likhetene mellom ridning og dans: Letthet og tyngde på samme tid. Eleganse. Og erkjennelsen av at det som kan se så lett ut i virkeligheten er svært vanskelig.

Og danserne fra Nasjonalballetten fikk det virkelig til å se lett ut.

Forestillingen «Nasjonalballetten i Dronning Sonja KunstStall» var satt sammen av flere elementer som på mange måter spilte rommet den utspilte seg i: Det historiske og det dagsaktuelle – klassisk ballett og moderne elementer vist for aller første gang. Her var dansere i verdensklasse, men også sjarmerende nybegynnere. Forestillingen høstet stående applaus, og Kronprinsparet hadde med blomster til sentrale aktører.

Selve åpningsforestillingen ble presentert for inviterte gjester, men fire publikumsforestillinger fulgte. Det ble også mulig å oppleve Ridehuset nærmere jul, da vi i samarbeid med Hans Majestet Kongens Garde, Det Norske Jentekor og Sølvguttene inviterte til våre tradisjonsrike julekonserter i Dronning Sonja KunstStall.

RIDEHUSET BLIR TIL

Da Kong Haakon og Dronning Maud kom til Norge i 1905, ble Slottet i Oslo fast residens for en kongefamilie for første gang. Det ga behov for oppgradering av Den kongelige stall, og det nye kongeparet finansierte arbeidene selv. Stallen ble pusset opp og utvidet med både sykestall og vognremisse. Det aller største tilskuddet var Ridehuset.

Ulf Holmene, tidligere fagdirektør hos Riksantikvaren, beskriver det slik i sin artikkel «Stallbygningen og det nye kongehuset»:

«Det er 45 meter langt og 20 meter bredt og så rommelig at det er plass til to ridevolter. Det var åpent opp til takstolen, som ble utført som en moderne jernkonstruksjon. Ridehuset har ikke overlys, men mange store vinduer. De hvitkalkede veggene bidro til rommets lyse karakter. Ridehuset har både tilskuer- og musikk Galleri. I et lite tilbygg i bakkant ble det innredet en salong for Dronningen med utsikt ned på ridevolten».

Den svært hesteinteresserte Dronning Maud var en ivrig bruker av den nyrenoverte stallen, som var

pusset opp etter modell av stallene ved Buckingham Palace – *the Royal Mews*.

RIDEHUSET LÅ BRAKK

Hesteholdet ved Slottet tok slutt i 1940, da krigen kom til Norge og Kongefamilien måtte flykte. Under krigen brukte tyskerne Ridehuset til å trene politihestene sine, og i 1943, under den store eksplosjonsulykken på Filipstad, nådde tre granater bygget og lagde hull i taket. Én av granatene eksploderte inne og forårsaket store ødeleggelser.

Ridehuset er en hall på 800 kvadratmeter, opprinnelig bygget for Kong Haakon og Dronning Maud. I 2023 åpnet det som kulturarena tilknyttet Dronning Sonja KunstStall, med forestillingen «Nasjonalballetten i Dronning Sonja KunstStall». Det er en hall helt uten søyler. – Fantastisk for en ballettdanser, erklærte ballettsjef Ingrid Lorentzen.

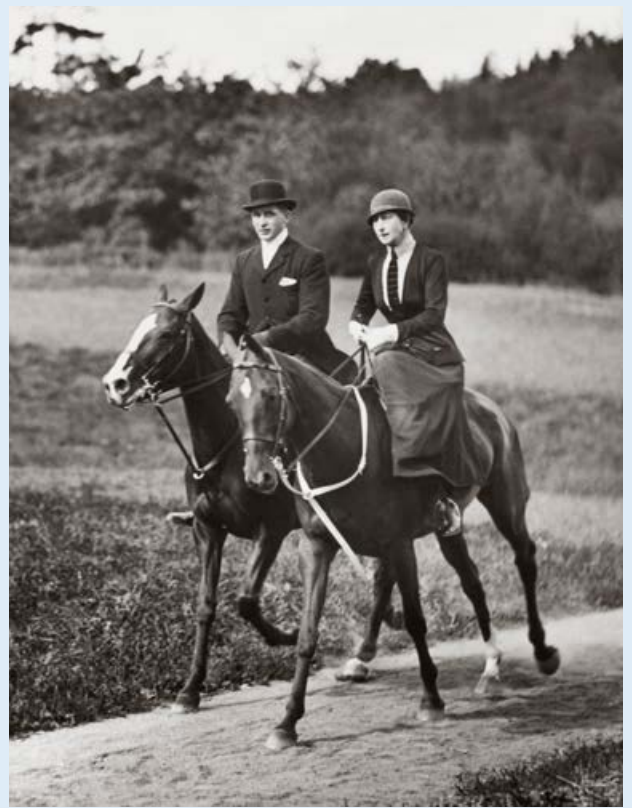
I lang tid lå lokalet ubrukt. Det hadde en periode som atelier før det ble benyttet som lager i mange år.

RIDEHUSET RESTAURERES

Arbeidet med å renovere Ridehuset har vært omfattende og strukket seg over tre år. Som et ledd i prosjektet har Ridehusets opprinnelige karakter og detaljering blitt gjenskapt gjennom grundig gjennomgang av kildemateriell og arkeologiske undersøkelser i selve bygningsmassen. Resultatet er svært likt det slottsforvalter Hjalmar Welhaven reiste for Kong Haakon og Dronning Maud.

Da Dronning Sonja åpnet hallen i oktober 2023, sendte hun en tanke tilbake til Dronning Maud i hennes salong med utsikt over arenaen:

– Jeg liker å se for meg at hun sitter der nå og smiler over å se at hennes kjære ridehus igjen er tatt i bruk her i aften. Om enn ikke med levende dyr så er det fylt med mennesker, liv og opplevelser!

Virksomhetsstyring

Det kongelige hoff er Kongeparet og Kronprinsparets egen organisasjon til støtte både offisielt og privat. Som en del av dette arbeidet skal Hoffet sørge for en rasjonell drift av organisasjonen og effektiv forvaltning av Stortingets bevilgninger til Det kongelige hoff (Civillisten) og til De kongelige (apanasjer).

Det kongelige hoff har et styringssystem som omfatter styringsprinsipper og styringsmodell, ledelsesdokumenter, beredskapsplaner, sikkerhetsprosedyrer og prosesser for å styre og kontrollere virksomheten. En del av dette er styringsprinsippene og retningslinjer, rutiner og fullmakter for å styre og kontrollere økonomien.

Det er viktig for oss at Hoffet skal være en åpen, moderne og effektiv organisasjon. Vi arbeider kontinuerlig for å leve opp til dette.

Det kongelig hoff har over tid opplevd økte kostnader som ikke fullt ut kompenseres av økte bevilgninger. Resultatet av dette er redusert økonomisk handlingsrom til utviklingstiltak, løpende prioriteringer og investeringer. På bakgrunn av dette har det vært behov for å gjennomføre et forbedringsprosjekt, kalt Balanseprosjektet, for å sikre langsiktig økonomisk handlingsrom og hensiktsmessig drift av organisasjonen. Balanseprosjektet skal effektivisere og forbedre Hoffet. Kostnadene skal reduseres gjennom effektivisering og forbedring av arbeidsprosesser slik at ressurser kan frigjøres til andre prioriterte aktiviteter og oppgaver.

Balanseprosjektets mål er å:

- utvikle en bærekraftig organisering, ressursbruk og oppgaveforståelse som sikrer å kunne støtte Kongefamilien og Kongehusets kjerneoppgaver over tid
- sette Det kongelige hoff i stand til å iverksette de rette tiltakene og skape varige kostnadsbesparelser
- sikre god balanse mellom oppgaver, ressurser, personell og organisering

STYRINGSPRINSIPPER

Kongeparet og Kronprinsparet gir fullmakter til organisasjonen gjennom beslutninger som fattes i styringsmøter. Styringsmøtet er Det kongelige hoffs øverste beslutningsorgan.

Det kongelige hoff har etablert en styringsmodell som skal sikre systematisk planlegging og oppfølging av virksomheten. Den omfatter planverk, møtestrukturer,

retningslinjer og rutiner for å planlegge, styre og følge opp virksomheten. Styringsmodellen består blant annet av:

- målbilde og virksomhetsplan
- avdelingsplaner forankret i virksomhetsplanen med tilhørende prioriteringer og ansvarsfordeling
- årlige budsjetter som er delegert til avdelinger og seksjoner basert på ansvarsområde og fullmaktstruktur
- rapporteringsrutiner (månedlig, kvartalsvis og årlig)

PLANPROSESS

Hoffets virksomhetsplan revideres hvert år. Den årlige planprosessen starter med et møte med De kongelige, der fokusområder og planer for neste år diskuteres. Deretter revideres virksomhetsplanen, og det utarbeides årlig plan for alle avdelingene. Avdelingsplanene inneholder hovedaktiviteter innenfor avdelingens ansvarsområder, samt planer for medarbeiderutvikling, kompetanseplaner og miljøtiltak. Avdelingsplanene er, sammen med planer for arrangementer og aktiviteter, grunnlaget for det årlige budsjettet.

Budsjettprosessen resulterer i innspill til kontaktdepartementet for året etter kommende budsjettår, i tillegg til et internbudsjett for kommende budsjettår som skal være gjenstand for løpende oppfølging. Innspill til revidert nasjonalbudsjett og nysaldering skjer etter behov.

Budsjettinnspillet til kontaktdepartementet og internbudsjettet legges fram for styringsmøtet for beslutning.

Målbilde

KONGENS VALGSPRÅK	Alt for Norge
KONGEHUSETS KJERNEOPPGAVER	<ul style="list-style-type: none"> • Utføre konstitusjonelle oppgaver • Skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold • Styrke andres verdighet gjennom handlinger • Å være bærer av grunnleggende verdier som står over tid • Forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv • Være en verdifull bidragsyter på den globale arena
KONGEHUSETS VERDIER	<p>MOT – våge å gjøre det rette, selv om det har pris</p> <p>RAUSHET – ha toleranse og respekt for ulike meninger, vise omsorg</p> <p>LØFTE SAMMEN – vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål</p>
GODT MEDARBEIDERSKAP	GODT LEDERSKAP
<ul style="list-style-type: none"> • Vi tør si vår mening på en konstruktiv måte • Vi framsnakker kolleger og trekker hverandre fram • Vi samarbeider aktivt på tvers med andre ut ifra en helhetsforståelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi er lojale mot de beslutninger som er fattet • Vi er rollemodeller – vi opptrer i tråd med våre verdier og prinsipper for medarbeiderskap og lederskap • Vi er konsistente, beslutningsdyktige og viser omsorg

ØKONOMISTYRING

Kongehuset og Det kongelige hoff er ikke en del av statsforvaltningen, og organisasjonen er ikke underlagt statlig instruksjonsmyndighet.

Økonomistyring og regnskapsføring følger Økonomireglementet for Det kongelige hoff, vedtatt i statsråd 5. juli 2002, med endring av 7. februar 2020.

Stortinget bevilger årlig midler til Kongehuset og Det kongelige hoff over statsbudsjettet. Det er regulert i Grunnlovens § 75 e. Bevilgningen skjer over to kapitler og poster:

- Apanasjen til henholdsvis Kongen og Dronningen (kap 1 post 01), Kronprinsen og Kronprinsessen (kap 2 post 01) skal dekke kostnader til livsopphold og kostnader til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene, unntatt lønnskostnader knyttet til løpende forvaltning og vaktmestertjenester som utføres av Hoffets ansatte. Apanasjen dekker også De kongeliges private utgifter, inkludert innkjøp av offisielle antrekk. Det skal ikke rapporteres på bruk av apanasjen.
- Det kongelige hoff (Civillisten, kap 1 post 50): Alle Hoffets ansatte lønnes over denne bevilgningen. Posten dekker også driftsmidlene til Det kongelige hoff og skal dekke kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige kongelige eiendommene. Bruken av disse midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsrapport som avgis til Stortingets presidentskap, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og Riksrevisjonen.

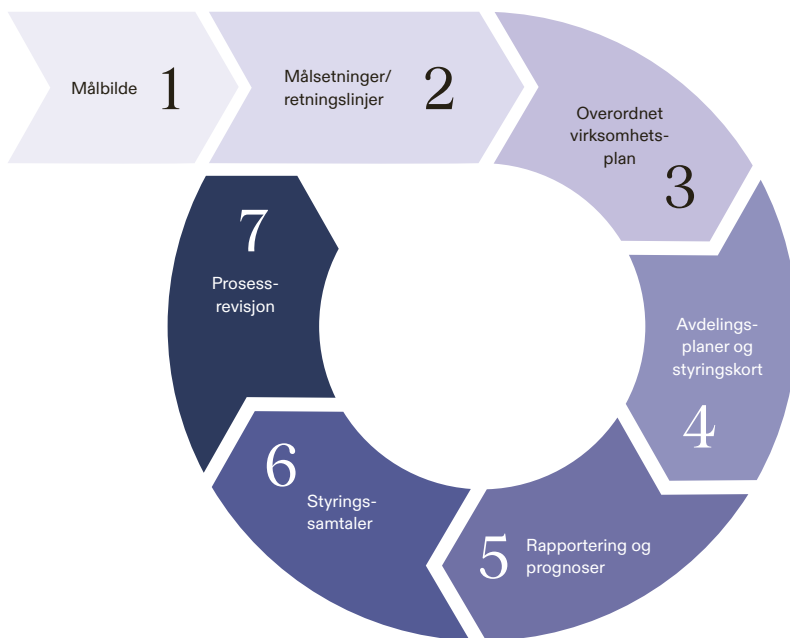
- Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff (kap 1 post 51): Bevilgninger over denne posten er øremerket til gjennomføring av investeringer/prosjekter som er av en slik størrelse at ordinær bevilgning ikke kan dekke dem. I 2023 var dette sikkerhetstiltak på de kongelige eiendommene som gjennomføres av Hoffet på oppdrag fra Justisdepartementet.

Stortingets årlige bevilgning til Kongehuset fastsettes med bakgrunn i regjeringens forslag til statsbudsjett som hvert år fremmes for Stortinget. I forkant av dette spiller Det kongelige hoff inn forslag til budsjett for det angjeldende budsjettår til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Budsjettforslaget blir således del av den ordinære prosessen for statsbudsjettet.

Det kongelige hoff ivaretar all forvaltning av Stortingets bevilgninger over programområde 00, kategori 00.10, kapittel 1 og 2, på vegne av De kongelige. Hovedprinsippene for denne forvaltningen er som følger:

- Bevilgningene over post 50/51 til Det kongelige hoff regnskapsføres i egne regnskap med egne kontoplaner og bankkonti, og revideres av ekstern statsautorisert revisor. Bruken av midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsberetning.
- De to apanasjene regnskapsføres i egne regnskap med egne kontoplaner og bankkonti, og revideres av ekstern statsautorisert revisor. Over tid benyttes om lag halvparten av den samlede apanasjen til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene.

Styringsmodell

Lønns- og personalkostnader for Det kongelige hoff belastes i sin helhet i ett og samme regnskap, Den kongelige civilliste. Det er i tråd med forutsetningene for bevilgningene og størrelsene på disse, slik de ble fastsatt i 2001/2002.

Hoffsjefen har det øverste administrative ansvaret for økonomistyringen ved Det kongelige hoff, inkludert budsjett disponeringsmyndighet og anvisningsmyndighet for samtlige midler som disponeres av Det kongelige hoff.

Hoffsjefen delegerer budsjett disponeringsmyndighet til avdelingslederne i årlige disponeringsbrev. Disponeringsbrevet inneholder:

- tildelt bevilgning til den enkelte avdeling
- hva budsjett disponeringsmyndigheten innebærer av ansvar og myndighet, blant annet om eventuell adgang til skriftlig videredelegering
- fullmakter som er gitt på personalområdet
- eventuelle bindinger som er gitt på økonomi- og personalområdet

Tildeling av eventuelle tilleggsmidler eller andre endringer i disponeringen i budsjettåret gjøres av styremøtet.

RESULTATOPPFØLGING

Avdelingene rapporterer kvartalsvis på alle mål i sine avdelingsplaner når det gjelder økonomi, sykefravær, medarbeidertilfredshet, kompetanseutvikling og miljø. Rapporteringen skjer etter en fastsatt mal som omhandler alle områder. Det gjennomføres styringssamtale mellom

hoffsjef og den enkelte avdelingsleder kvartalsvis. I tillegg rapporteres det månedlig på økonomisk status i forhold til budsjett for den enkelte avdeling. Kvartalsrapporten for Hoffet presenteres for styremøtet, og eventuelle behov for endringer i internbudsjettet fremmes og besluttet her.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Det gjennomføres årlige risikoanalyser med evaluering og tiltak for å styre risikobildet. Styremøtet gjennomgår årlig risikostyring og internkontroll. Alle regnskaper revideres årlig av ekstern revisor.

FORVALTNINGEN AV DE STATLIGE KONGELIGE EIENDOMMER

Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall

Det kongelige hoff har ansvar for drift og innvendig vedlikehold av de statlige kongelige eiendommene med tilhørende parker. Dette finansieres over den offisielle bevilgningen. På Slottet foregår det nesten kontinuerlig rehabilitering av ulike rom, mens parkanlegg og stisystemer krever jevnlig vedlikehold året rundt. Dette finansieres over kap. 01 post 50 Det kongelige hoff.

Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen

Statsbygg har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling.

FORVALTNING AV PRIVATE KONGELIGE EIENDOMMER

Hoffet følger prinsippet om at større/verdiøkende tiltak på private eiendommer ikke skal utføres av Hoffets

ansatte. Utvikling og større/verdiøkende tiltak ved de private eiendommene finansieres av private midler og utføres av eksterne aktører. Hoffets arbeid begrenser seg til planlegging, innhenting av tilbud og oppfølging av prosjekter (forvaltning).

Løpende vaktmestertjenester gjøres av Hoffets ansatte, slik bevilgningene forutsetter. Sikkerhetsloven krever at eksterne leverandører skal følges rundt på eiendommene. Derfor er det ofte mer effektivt å gjøre arbeidet selv, enn å bruke tid på å finne ekstern tjenesteleverandør til å gjøre jobben – og deretter følge leverandøren rundt på eiendommen. Anslagsvis fem prosent av Hoffets ansattes arbeidstid går med til forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på private eiendommer.

Skaugum hovedhus

Hovedhuset har flere funksjoner. Det tjener både som representasjonsbolig, privat bolig for Kronprinsfamilien og arbeidsplass for staben på Skaugum. Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsen, er det lagt inn midler i apanasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.

Skaugum gård

Skaugum gård er Kronprinsens enkeltpersonforetak, og inntektene kommer fra skogbruk og utleie av tolv boenheter, lager, jordbruks- og beiteareal. Utleien av boenhetene administreres av ekstern eiendomsforvalter. Oppfølging av den løpende driften og andre nødvendige forvaltningsoppgaver ivaretas av daglig leder for Skaugum gård, som også er leder for Kronprinsparets stab på Skaugum. 20 prosent av hans lønn viderefaktureres til Skaugum gård. Dersom Det kongelige hoff utfører andre tjenester for Skaugum gård, faktureres også dette enkeltpersonforetaket.

Kongelige privat eide fritidseiendommer

Kongsseteren/Prinsehytta/Mågerø/Uvdal/Flatholmen – Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.

Kongelige privat leide fritidseiendommer

Jørstad – Det kongelige hoff utfører mindre driftsoppgaver (åpne/stenge, enkle gartneroppgaver).

FORSIKRING

Forsikringspremier for drift av Det kongelige hoff – som ansvarsforsikringer for kongelige eiendommer og parker, yrkesskadeforsikringer, reiseforsikringer med mer – dekkes av den offisielle bevilgningen. Det gjør også forsikring av private eiendommer og gjenstander som i stor grad brukes offisielt og/eller er nasjonale historiske eiendommer, som Kongeskipet, Kongsseteren og Skaugum hovedhus. Forsikring av private feriesteder som Flatholmen, Uvdal og

Mågerø dekkes av apanasjene.

INNKJØP

Det er viktig for Hoffet at våre innkjøp gjennomføres med integritet og effektivitet, slik at bevilgningen fra Stortinget forvaltes på en måte som både tjener Kongehuset og samfunnet best mulig. Hoffet gjør årlig innkjøp av en rekke ulike varer og tjenester.

Det kongelige hoff er omfattet av reglene om offentlige anskaffelser. Vi arbeider aktivt for å sikre reell konkurranse om våre kontrakter og for at konkurranser gjennomføres på en forsvarlig måte som gir lik behandling av tilbydere. Anskaffelsene skal bidra til rasjonell bruk av våre ressurser, innovative og bærekraftige løsninger, og gjennomføres med vekt på vårt samfunnsansvar.

Vi arbeider for at våre leverandører skal ha gode etiske standarder. Dette gjør vi blant annet ved å stille etiske krav til våre leverandører og deres leverandørkjeder. Det er utarbeidet egne retningslinjer for innkjøp ved Det kongelige hoff som er tilgjengelig på våre nettsider.

ETISKE RETNINGSLINJER

Både av hensyn til egen organisasjon og omgivelsene våre er det viktig for Det kongelige hoff å sette ord på forventningene som stilles til alle våre medarbeideres atferd. I tett dialog med medarbeiderne og lokale fagorganisasjoner utarbeidet vi derfor egne etiske retningslinjer i 2017. Retningslinjene tar opp tema som gaver, interessekonflikter og varsling. Ved å sørge for at alt vårt arbeid er tuftet på våre kjerneverdier og et etisk fundament, gir vi oss selv de beste forutsetninger for å ta valg til det beste for Kongehuset og Norge.

De etiske retningslinjene gjennomgås jevnlig og er tilgjengelige på våre nettsider.

VARSLING

For at Det kongelige hoff skal kunne utføre sitt oppdrag på best mulig måte, er vi avhengige av åpenhet og at medarbeidere og samarbeidspartnere gir tilbakemeldinger både om ting som fungerer godt og om ting som kan forbedres. Vi har utarbeidet varslingsrutiner som gir utfyllende veiledning til den som vurderer å varsle om eventuelle kritikkverdige forhold. Disse gjennomgås jevnlig i relevante interne fora. Det er utarbeidet egne retningslinjer knyttet til varsler om eventuell mobbing og trakassering. Varsling er også omhandlet i våre overordnede etiske retningslinjer.

KJØNNSLIKESTILLING

Ved utgangen av 2023 var det 144 fast ansatte ved Det kongelige hoff. Kvinneandelen var på 54 prosent. Hoffsjefens ledergruppe ledes av hoffsjef Olav Heian-Engdal og består av tre kvinner og tre menn. Vi har 17 personalleidere, hvorav ti kvinner og syv menn.

MIDLERTIDIG ANSATTE

Det kongelige hoff er en virksomhet med mange ulike fagområder. Enhetene er godt bemannet for daglig drift, men i noen tilfeller har vi behov for ekstra ressurser som følge av spesielle arrangementer og sesongrelaterte aktiviteter.

De kongelige samlinger har ansvar for forvaltning og formidling av Kongehusets kulturarv. Vi ansetter formidlere som bistår oss i sesongen når Slottet og Oscarshall er åpent for publikum, og ved utstillinger i Dronning Sonja KunstStall.

Når våren kommer, øker skjøtselarbeidet i Slottsparken og de andre parkene. Derfor forsterker vi bemanningen i slottsgartneriet med midlertidig ansatte i perioden fra 1. april til 30. september.

Det kongelige hushold er ansvarlig for arrangementer der Kongeparet eller Kronprinsparet er vertskap. Ved større arrangementer, for eksempel en gallamiddag under et statsbesøk, er det behov for et stort antall servitører. Vi har derfor rammeavtale med om lag 80 leietjenere for ulike arrangementsformål. Det kan også være behov for ekstra kokker og renholdere ved slike anledninger.

I alle enheter som benytter seg av tilkallingshjelp, skjer det i forbindelse med enkeltstående arrangementer, reiser eller fravær ved kortvarig sykdom og liknende. Vi har også i hele og deler av året hatt vikarer på grunn av lengre fravær.

LÆRLINGER

Det kongelige hoff har for tiden tre lærlinger – en i kokkefaget og to blivende gartnere.

UTTAK AV FORELDREPERMISJON

I 2023 avviklet tre kvinner til sammen 52,4 permisjonsuker.

DELTID

Ved utgangen av 2023 hadde vi 17 medarbeidere som arbeidet deltid. Seks av disse arbeider deltid på grunn av helsemessige årsaker/omsorgsoppgaver. Elleve er ansatt i deltidsstilling, og fem av disse er menn.

Tre oppgir at de ønsker en høyrere stillingsprosent/100 prosent stilling. Noen av våre deltidsansatte kombinerer jobben hos oss med annen virksomhet og har derfor ikke mulighet til å jobbe mer enn avtalt stillingsramme.

Den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen ved Det kongelige hoff er 94,7 prosent.

LØNNSKARTLEGGING

Totalt ved Det kongelige hoff tjener menn 2,92 prosent mer enn kvinner. I hoffsjefens ledergruppe tjener kvinner tre prosent mer enn menn. Vi har en liten gruppe av medarbeidere som er unntatt arbeidsmiljølovens bestemmelser om overtid. Dette er medarbeidere som blant annet har definerte oppgaver opp mot medlemmer av Kongefamilien og/eller har en rolle som er særskilt uavhengig. I denne gruppen tjener menn 6,33 prosent mer enn kvinner.

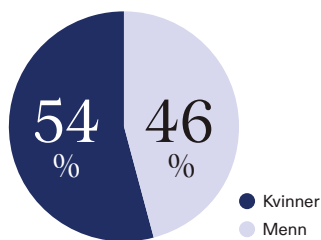
Vi har 23 seniorrådgivere, og i denne kategorien tjener menn 8,96 prosent mer enn kvinner. Gruppen er sammensatt av medarbeidere hvor noen har lang arbeidserfaring og ansiennitet, mens andre er i det yngre segmentet der det er overvekt av kvinner. Lønnsforskjellene i denne gruppen kan også forklares med at flere menn har fagansvar, samt at det er enkeltstillinger som av sammensatte grunner har høyere lønn.

I rådgivergruppen er det marginale lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Her tjener kvinner 1,05 prosent mer enn menn. I gruppen av seksjonsledere tjener menn 5,96 prosent mer enn kvinner.

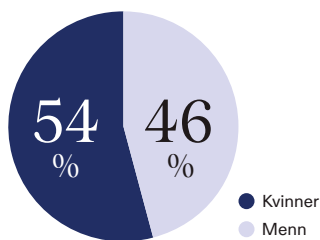
Om lag halvparten av ansatte ved Det kongelige hoff er fagarbeidere. Dette omfatter stillinger som renholdere, sikkerhetsmedarbeidere, driftsteknikere, gartnere, kokker, servitører, blomsterdekoratører, syere, møbeltapetserere og snekkere. 84 prosent av disse har fagbrev.

Det er tolv personer i gruppen uten fagbrev, og fire av disse er menn som arbeider turnus. Menn tjener 3,4 prosent mer enn kvinner. Vi har 57 fagarbeidere med fagbrev og i denne gruppen tjener menn 6,82 prosent mer enn kvinner.

Kjønnsfordeling fast ansatte

Midlertidig ansatte

To stillingsgrupper er ikke omtalt i utredningen om lønnsforskjeller (totalt ni personer). I den ene gruppen er alle kvinner, og den andre teller for få personer.

VÅRT ARBEID FOR LIKESTILLING OG MOT DISKRIMINERING

Arbeidet med å sikre likestilling og forhindre diskriminering er forankret i virksomhetsplanen vår. I HR-strategien vektlegges leders ansvar for å sikre et godt, trygt arbeidsmiljø og å utøve støttende lederskap. I våre etiske retningslinjer har vi slått fast at vi har nulltoleranse for seksuell trakassering, mobbing eller andre former for krenkende atferd. Vi har egne varslingsrutiner for dette. Jevnlige gjennomgang av de etiske retningslinjene skal bidra til at vi er bevisste vår egen atferd. Ved gjennomføring av årlige medarbeiderundersøkelser kartlegger vi diskriminering i tillegg til mobbing og trakassering. Ved negative funn iverksettes ytterligere kartlegging og tiltaksplan.

REKRUTTERING

Ved rekruttering skal ingen diskrimineres på bakgrunn av kjønn, alder, etnisitet, religion, livssyn eller seksuell orientering. Bredde og mangfold i organisasjonen er viktig. Rekrutteringsveilederen skal gi god støtte og relevant kompetanse i rekrutteringsprosessene våre.

Halvparten av våre ansatte er over 50 år, og gjennomsnittlig ansettelsestid hos oss er 14 år. Større variasjon i alderssammensetningen har derfor vært ansett som

en verdi i rekrutteringen. Både faste og midlertidige stillinger skal som hovedregel lyses ut eksternt i tillegg til informasjon internt.

Kvalifikasjonskrav og enhetens eksisterende sammensetning vurderes i forkant av rekrutteringsprosessen for å skape bevissthet rundt verdien av mangfold. Både gjennom intern utlysning og generell organisasjonsutvikling gis ansatte muligheter for intern karriereutvikling.

I tillegg til kvalifikasjonskrav vektlegger vi bredde i alder, kjønn og bakgrunn ved utvelgelse av kandidater for intervju. Ofte inviterer vi relativt mange til førstegangsintervju, blant annet for å nå kandidater som kan bidra til mangfold. Vi gjennomfører strukturerte intervjuer etter fast oppsatte skjema for å sikre likebehandling i intervjusituasjonen. Vi har noen stillingsgrupper med overvekt av ett kjønn. Ved rekruttering til disse har vi hatt særskilt søkelys på å bedre kjønnsbalansen og vil fortsette å vektlegge dette.

UTVIKLINGSMULIGHETER

Det kongelige hoff har 30 ulike yrkesgrupper med kompetanse som trenger faglig oppdatering med jevne mellomrom. Det settes av kompetansemidler i avdelingene til dette. For ledere gjennomføres både interne og eksterne utviklingsprogram. Det blir også gjennomført individuell lederopplæring ved behov.

I de siste årene har vi tilbudt våre husassistenter og

servicemedarbeidere å ta fagbrev som renholdsoperatør. I tillegg til å heve kompetansen til våre medarbeidere, er dette også et tiltak som gir lønnsmessig uttelling for en lavtlønnet yrkesgruppe dominert av kvinner.

MULIGHET FOR Å KOMBINERE ARBEID OG FAMILIELIV

Det kongelige hoff skal være en arbeidsplass som lar seg forene med familieliv. Fastsettelse av turnuser og planlegging av reiser og opphold på ulike eiendommer søkes planlagt i så god tid som mulig. Personlige ønsker kan spilles inn i forkant.

Vi har arbeidstakere med redusert arbeidstid på grunn av omsorgsoppgaver. Vi har bestemmelser om velferdspenjon som ivaretar fri med lønn når våre medarbeidere har behov for oppfølging av barn eller andre pårørende. Det er også rom for fravær i forbindelse med behandlinger, rehabilitering og liknende.

Ved andre behov for tilrettelegging, for eksempel i forbindelse med midlertidige eller permanente funksjonsnedsettelse og/eller graviditet, følger vi gjeldende lov- og avtaleverk. Vi benytter veiledning og råd fra bedriftshelsetjenesten ved behov.

Medarbeidere som har behov for hjemmekontor på grunn av arbeidsoppgaver eller viktige velferdsgrunner, kan avklare dette med nærmeste leder.

ARBEIDSPLASSEN

Ansatte ved Det kongelige hoff har arbeidssted på Slottet, Skaugum og øvrige kongelige eiendommer. Dette er historiske bygg fra før krav om universell utforming ble innarbeidet. Det kan innenfor noen stillingsgrupper være mulig å tilrettelegge for ulike funksjonshemninger.

OPPSUMMERING OG TILTAK I 2024

Intern evaluering viser at det er utviklingsmuligheter når det gjelder metodikken i arbeidet med likestilling og mot diskriminering. Det viktigste er imidlertid alle de små grepene vi gjør i hverdagen, som kompetansefremmende dialog i forkant av rekrutteringsprosesser, utarbeidelse av nye intervjuer med videre.

I 2024 vil vi videreføre vårt fokus på likestilling og diskriminering i relevante sammenhenger, herunder fortsatt kompetanseutvikling hos ledere og tillitsvalgte på tema innenfor ARP – arbeidsgivers aktivitets- og redegjøringsplikt.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Hoffsjefen har det øverste ansvaret for helse, miljø og sikkerhet (HMS) ved Det kongelige hoff. Arbeidet koordineres av HR-seksjonen. Den enkelte leder er ansvarlig for rapportering og oppfølging i sin enhet. Ledere har i 2023 gjennomført

HMS-kurs for ledere i regi av Bedriftshelsetjenesten.

Det er gjennomført kurs i bruk av hjertestarter. Nye forbedrede rutiner ble etablert i forkant av gjennomført brannøvelse.

Det kongelige hoff har besluttet å gjennomføre en medarbeiderundersøkelse årlig. Dette er et nyttig verktøy for evaluering, læring og forbedring av arbeidsmiljøet. HR-sjef har besøkt samtlige avdelinger og seksjoner for samtaler rundt godt arbeidsmiljø, Hoffets retningslinjer og praktisk bistand ved behov.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) hadde fire ordinære møter. Hovedverneombudet deltar på møtene. Verneombudene har ansvar for sitt verneområde. De møtes jevnlig og er representert i ulike brukergrupper. Det systematiske HMS-arbeidet omfatter også årlige vernerunder.

HR-seksjonen leder samarbeidet med bedriftshelsetjenesten (BHT) om forebyggende tiltak og oppfølging av sykefravær. BHT bistår organisasjonen med individuell oppfølging ved behov, vaksinerings og planlegging av ny risikokartlegging av virksomheten. En representant fra BHT deltar som rådgiver på møter i AMU.

Vi arbeider for at seniorer skal kunne stå lenger i arbeid og for å holde sykefraværet lavt. I 2023 var sykefraværet på 5,2 prosent. Dette omfatter både egenmeldt og legemeldt fravær. Det har ikke forekommet ulykker eller skader som kvalifiserer for rapportering til Arbeidstilsynet i 2023.

Hoffet tilbyr trening i arbeidstiden, trimrom og bedrifts-medlemskap på treningssentre. I tillegg legges det til rette for fri i forbindelse med arrangementer i regi av Slottets ski- og skøyteklubb.

KLIMA OG MILJØ

Etter mange år med fokus på miljøarbeid, er miljøtiltak en integrert del av driften ved Det kongelige hoff – på Slottet, Skaugum og andre kongelige eiendommer. Miljøstrategien som ligger til grunn for alle tiltak er utarbeidet i samarbeid med Kongefamilien, Hoffets ledelse, Hoffets miljøgruppe og eksterne rådgivere.

Ved anskaffelser stiller vi spesifikke miljøkrav og legger vekt på etiske kontraktsvilkår. Internt rapporteres det kvartalsvis på gjennomførte tiltak. Vi legger spesielt vekt på biologisk mangfold, energieffektivitet, kjemikalier, klimagassutslipp og ressursutnyttelse. I år ønsker vi å peke spesielt på energieffektivitet og det nye Logistikkbygget – som er et FutureBuilt-prosjekt, samt biomangfold i Slottsparken.

ENERGIEFFEKTIVITET

Taktetting, utskifting og tetting av vinduer, nattsinking av

temperaturer, samt bruk av fjernvarme i Slottsgartneriet og i Ridehuset har blitt jobbet med i mange år. I 2023 ble vårt nye post- og varemottak tatt i bruk. Logistikkbygget er et miljøbygg med FutureBuilt-standard.

Blant kravene som stilles av FutureBuilt, er minimum 50 prosent reduserte klimagassutslipp fra transport, energi og materialer både under oppføring og i drift. I tillegg er ambisjonen at Logistikkbygget skal være et plusshus – et bygg som produserer mer energi enn det forbruker – målt over to års drift.

Viktige elementer for å kunne oppnå dette er byggets plassering i Stallgården, delvis inn i terrenget mot Dronningparken, noe som gjør det lite utsatt for snø og vind. Det har solceller på deler av taket og sedum som isolerer både mot sommervarme og vinterkulde.

For 2023 har vi målt rundt 24 000 kWh egenprodusert strøm. Strømmen føres direkte i strømanlegget og reduserer behovet for å kjøpe strøm. Samtidig forsyner anlegget deler av stallområdet og anlegg ute i parken.

Som forbildeprosjekt må Logistikkbygget også tilfredsstille krav til plassering i nærmiljøet – i dette tilfellet det historiske kulturmiljøet omkring Slottet – og tilrettelegging for grønn mobilitet.

BIOMANGFOLD

Slottsparken ble anlagt mellom 1824 og 1860 og er i dag et vernet kulturminne. Parken forvaltes av slottsgartneriet, og skjøtsel og vedlikehold av parkens mange trær utføres av Hoffets egen arborist.

Trær er et svært viktig element i grøntanlegg, langs veier og gater – og særlig i byer. De representerer store kultur- og naturverdier og bidrar med mange økosystemtjenester. Slottsparkens trær er leveområde for en stor mengde arter, for eksempel mose, lav, insekter og fugler.

Slottsparken dekker et areal på 230 000 kvadratmeter og 75 prosent av dette arealet er dekket av trekroner. I dag er det om lag 1 100 trær i Slottsparken, og rundt 70 prosent av disse ble plantet da Slottsparken ble anlagt.

Eldre trær har stor verdi for biologisk mangfold og for klimaet. Gjennom fotosyntesen tar et tre opp karbon-dioksid gjennom bladene og vann gjennom røttene. Dette omdannes til sukkerforbindelser (karbon) og oksygen. Karbonet lagres i greiner, stammer og røtter, mens oksygenet frigjøres og slippes ut i luften. Jo større bladmasse et tre har, desto mer karbondioksid blir omdannet til oksygen.

Trærne i Slottsparken lagrer rundt 1 355 tonn karbon og fanger opp 4 973 tonn karbondioksid fra atmosfæren.

Almetrær utgjør 25 prosent av trærne i Slottsparken, men på grunn av trærnes størrelse inneholder de mer karbon enn noen annen art i parken. Almene er også oppført som rødliste-arter på grunn av de vedvarende problemene med almesyke.

Trær med store kroner har også et stort og omfattende rotsystem under bakken. Trærne i parken tar opp rundt 450 000 liter vann om dagen. I tillegg holder røttene jorda på plass under kraftig nedbør og er dermed et viktig ledd i lokal overvannshåndtering.

Bladene som faller fra trærne om høsten blir så langt det er mulig kompostert på stedet. Noe blir klippet opp og ligger igjen som gjødsel for plenen. Mesteparten av løvet blir samlet opp og lagt ut i skyggefulle områder under trærne, på plener eller andre egnede steder i parken. Løvet bidrar til økt biologisk mangfold, gir næring og forbedrer jordforholdene.

De gamle trærne vedlikeholdes så lenge som mulig, siden eldre trær er av stor verdi for biologisk mangfold og klima, og fordi det tar lang tid å erstatte dem. Klimaendringer og nye sykdommer kan også gjøre det vanskelig å erstatte dem med trær av samme art. Hovedfokus er derfor på sikkerhet og bevaring. Tiltaks- og sikkerhetsvurderinger gjøres kontinuerlig for å ivareta parkens gjester. Skjøtsel og vedlikehold av trærne blir kontrollert ved hjelp av et dataprogram.

Artsrik undervegetasjon og staudefelt er et annet viktig aspekt i Slottsparken. Disse blir vedlikeholdt og utviklet etter nøye vurderinger. Valg av planter gjøres bevisst med tanke på mye nedbør, lengre tørkeperioder, snørike vintre, pollinatorvennlighet og risiko for artsspredning. At vi forvalter et historisk og vernet anlegg spiller ofte en vesentlig rolle.

Vanning gjøres punktuelt ved behov og via et system som legger vanningen til gunstige tider for å bruke minst mulig vann. Det finnes også tre såkalte regnbed som lagrer vann i Slottsparken.

KONGEFAMILIENS VIRKSOMHET

Også i 2023 har De kongelige gjennomført en rekke aktiviteter med miljøprofil. Blant annet bekreftet Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen at han fortsetter som goodwillambassadør for FNs utviklingsprogram UNDP. Kronprinsen talte også ved 100-årsmarkeringen for naturvern i Norge og foretok den offisielle åpningen av verdens største flytende havvindpark. Hans Majestet Kongen var til stede på bryggen i Bergen da fullriggeren Statsråd Lehmkühl la til kai etter sin *One Ocean Expedition*. Seilasen var en del av FNs havtiår med mål om å spre kunnskap om havets rolle i en bærekraftig framtid.

Kongelige ordener

og medaljer

Den Kongelige Norske St. Olavs Orden

Den Kongelige Norske St. Olavs orden ble innstiftet av Kong Oscar i 1847 og tildeles som «belønning for utmerkede fortjenester for Norge og menneskeheten». Hans Majestet Kongen er ordenens stormester, og de någjeldende statuttene ble fastsatt 19. juni 2015.

Kongen oppnevner, etter innstilling fra hoffsjefen, et ordensråd. Ordensrådet gir Hans Majestet råd om tildeling av St. Olavs Orden. Med unntak av kongelige og statsoverhoder tildeles St. Olavs Orden i dag kun nordmenn.

STORKORS

- Prins Sverre Magnus av Norge
- H.K.H. Prins Christian av Danmark

KOMMANDØR

- Forfatter Roy Jacobsen, Oslo
- Tidligere administrerende direktør i Statoil Arve Johnsen, Billingstad
- Maler Bjørn Ransve, Nesøya

I 2023 har ordensrådet bestått av kansler Bjørn-Inge Larsen, Anne Husebekk (visekanler), Gunnar Bovim, Tore Ulstein, Ellen Horn og hoffsjef Olav Heian-Engdal (skattmester).

Det har i 2023 vært avholdt to møter i ordensrådet. Ordenskanselliet mottar og forbereder saker som legges fram for ordensrådet. Ordenskanselliet ledes av kansellisjef Mette Tverli. Kansellisjefen assisteres av ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen.

RIDDER 1. KLASSE

- Seniorgeolog Harald Brekke, Kristiansand
- Cand. philol og musiker Erling Dahl, Haugesund
- Professor emerita Kari Madeleine Stabell Dyregrov, Nesttun
- Professor emerita Kari Fasting, Eiksmarka
- Professor og tekstilkunstner Brit H. Fuglevaag, Oslo
- Professor emeritus Jan Mangerud, Rådal
- Musiker Frøydis Ree Wekre, Stabekk

Den Kongelige Norske Fortjenstorden

Den Kongelige Norske Fortjenstorden ble opprettet ved kongelig resolusjon den 14. juni 1985. Ordenens statutter ble samme dag fastlagt av Kong Olav V. Statuttene ble revidert 19. juni 2015.

Ordenen kan tildeles utenlandske borgere og norske borgere i utlandet som belønning for særlig fortjenstfullt virke for Norge og menneskeheten. Ordenen kan også tildeles diplomatiske tjenestemenn og -kvinner og Norges honorære konsuler for embetsfortjenester. Hans Majestet Kongen er ordenens stormester.

Ordensrådet vurderer innkomne forslag og gir Hans Majestet sine råd om tildeling av Fortjenstordenen.

Ordensrådet ledes av hoffsjef Olav Heian-Engdal. Rådet har for øvrig bestått av protokollsjef Tone Elisabeth Bækkevold Allers fra Utenriksdepartementet og rådsmedlem Mette Tverli, kansellisjef for Den Kongelige Norske St. Olavs Orden.

Det har i 2023 vært avholdt ett møte i ordensrådet.

Det er ordenens kanselli som mottar og forbereder saker som legges fram for ordensrådet. Kanselliet har i 2023 bestått av kansellisjef Frode Solberg og ordenssekretær Arthur Baste Knutsen. Kanselliets kontorer er lokalisert i Utenriksdepartementet.

STORKORS

- Ambassadør Frank Arnauts, Belgia
- Utenriksminister Antonio Tajani, Italia
- Ambassadør Stefano Nicoletti, Italia
- Ambassadør Ulises Canchola Gutiérrez, Mexico
- Ambassadør Angela Montoya Holguín, Colombia

KOMMANDØR MED STJERNE

- Politisk rådgiver Fabio Cassese, Italia
- Militærrådgiver Gianni Candotti, Italia
- Kabinettsjef Francesco Genuardi, Italia
- Protokollsjef Bruno Antonio Pasquino, Italia
- Direktør William J. Burns, USA

KOMMANDØR

- Biskop og preses Olav Fykse Tveit, Norge
- Professor og oversetter Miye-he Kim, Republikken Korea
- Ambassaderåd Joakim Larsen, Danmark
- Honorær generalkonsul Cheik Abdoul Kaba, Guinea
- Ambassaderåd Supachoke Yensuang, Thailand
- Kansellisjef Frode Solberg, Norge
- Underdirektør Gabriella Biondi, Italia
- Avdelingsdirektør Marica Cicconi, Italia
- Ambassadør Therese Helene Løken Ghezziel, Norge
- Ambassadør Lajla Brandt Jakhelln, Norge
- Ambassadør Kjersti Rødsmoen, Norge
- Ambassadør Nils Martin Gunneng, Norge
- Ambassadør Anita Nergaard, Norge
- Ambassadør Hilde Solbakken, Norge
- Ambassadør Anne Kari Hansen Ovind, Norge
- Ambassadør Susan Eckey, Norge

RIDDER 1. KLASSE

- Museumsdirektør John Eric Nelson, USA
- Fiolinist Rio Ota, Japan
- Direktør Jürgen Boos, Tyskland
- Direktør Carsten Nilsen, Polen
- Honorær konsul Francisco Castelo da Maia Bivar Weinholtz, Portugal
- Honorær konsul Andrew Michael Zino, Portugal
- Honorær konsul Nuno Filipe Vilela Barroca de Oliveira, Portugal
- Honorær konsul Yvette Candice Gotianuy, Filippinene
- Forsvarsattaché Roland Cornelius Antonius Cuppes, Nederland
- Andresekretær Roberto Bordoni, Italia
- Andresekretær Francesco Brunetti, Italia
- Rådgiver Salvatore Madonia, Italia
- Ambassadør Stian Christensen, Norge
- Ambassadør Rigmor Elianne Skjeie Koti, Norge
- Ambassadør Alex Vodicka Winther, Norge
- Ambassadør Anne Grete Riise, Norge
- Ambassadør Linken Nymann Berryman, Norge
- Ambassadør Endre Stiansen, Norge
- Ambassadør Jon-Åge Øyslebø, Norge
- Ambassadør Ingrid Marie Mikelsen, Norge
- Ambassadør Bjørnar Dahl Hotvedt, Norge
- Ambassadør Christian Halaas Lyster, Norge
- Ambassadør Halvor Hvideberg, Norge
- Ambassadør Gjermund Sæther, Norge
- Ambassadør Ine Måreng, Norge
- Ambassadør Helene Sand Andresen, Norge

RIDDER

- Funksjonær Giovanni Bernardino, Italia

Hans Majestet Kongens Medaljeråd

Medaljerådet er Hans Majestet Kongens rådgivende organ i medaljesaker. Medaljerådet har i 2023 bestått av hoffsjef Olav Heian-Engdal,

kansellisjef Mette Tverli, ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen og bibliotekar Elin Rognan. Medaljerådet har hatt fem møter i 2023.

St. Olavsmedaljen

St. Olavsmedaljen ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1939 «til belønning av fortjenester ved utbredelse av kjennskap til Norge og fremme av forbindelsen mellom det utflyttede Norge og hjemlandet». St. Olavsmedaljen kan tildeles nordmenn og utlendinger. Medaljen deles ut i sølv med krone.

ST. OLAVSMEDALJEN

- Gårdbruker Ole P. Gamme, Gran på Hadeland

Kongens Fortjenstmedalje

Kongens Fortjenstmedalje ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1908. Kongens Fortjenstmedalje utdeles til belønning for pionerinnsats eller annen innsats av særlig samfunnsgavnlig natur, særlig fortjenstfull ulønnet innsats over lengre tid i samfunnslivet eller særlig fortjenstfullt arbeid gjennom lang tid der innsatsen har ligget betydelig over det normale – i kombinasjon med aktivt samfunnsengasjement. Medaljen kan også tildeles for en livsinnsats som kan stå som eksempel for andre.

KONGENS FORTJENSTMEDALJE

- Professor Per Thomas Andersen, Sandvika
- Fængselsprest Terje Auli, Slependen
- Volleyballtrener Ivar Johan Bakken, Bergen
- Sjakktrener Leif Oskar Bjornes, Kristiansand
- Rådgiver Harald Bjørkøy, Spongdal
- Rådgiver Trond Henry Blattmann, Kristiansand
- Frisør Randi Elise Breda-Ruud, Drammen
- Friluftveileder Kenneth Bruvik, Laksevåg
- Sykehusprest Oscar Braadlie, Asker
- Psykolog Vigdis Bunkholdt, Oslo
- Drosjeeier Joar Dammen, Engerdal
- Lærer John-Magnus Gjelle, Svolvær
- Fotballtrener Thore Gjervig, Oslo
- Biolog Marthe Margrethe Gjestland, Trondheim
- Forsker Truls Tormodsson Gjestland, Trondheim
- Leder Greta Gramstad, Bergen
- Sivilingeniør Ola Grønn-Hagen, Tynset
- Professor dr. med. Trond Sundby Halstensen, Oslo
- Rektor Ole Kristian Halvorsen, Hvittingfoss
- Professor emeritus Knut Arne Helskog, Tromsø
- Psykolog Asle Hoffart, Vikersund
- Sivilagronom Einar Høystad, Ringebu
- Leder Per Christian Jacobsen, Bekkestua
- Rosemaler Hjørdis Emilie Juvik, Os
- Artist Finn Kalvik, Oslo
- Sporvognfører Rune Håvard Kjenstad, Trondheim
- Odontolog Sigrid Ingeborg Kvaal, Oslo
- Lærer Trond Landfastøien, Hemnesberget
- Daglig leder Odd Magnar Lekang, Misvær
- Kantor Paul Gunnar Lien, Lesjaskog
- Rektor Theodor Martin Reinholdt Lind, Myre
- Forfatter Rauni Magga Lukkari, Tromsø
- Fagkonsulent Hanne Mette Lundberg, Gaupen
- Redaktør Knut Medhus, Hol
- Professor Melinda Ashley Meyer, Oslo
- Styreleder Terje Moksnes, Trondheim
- Lærer Inger Johanne Mæsel, Kristiansand
- Lærer Knut Arnt Mæsel, Kristiansand
- Seniorrådgiver Faridah Shakoor Nabaggala, Oslo
- Avdelingsingeniør Erling Monrad Nesbø, Vassbygd
- Daglig leder Johan Kristian Nesse, Bremnes

- Styreleder Bodil Nordvik, Oslo
- Sykepleier Palma Synnøve Ommundsen, Hjelmeland
- Bankansatt Dordi Roaldset Ormset, Tingvoll
- Direktør Jan Ole Otnæs, Oslo
- Kommuneoverlege Ellen Birgitte Pedersen, Myre
- Birøkte Terje Foldvik Reinertsen, Gjerdrum
- Psykologspesialist Emmanuel Revis, Trondheim
- Dirigent Knut Harald Rydland, Seim
- Leder Lisbeth Kristine Røynealand, Oslo
- Museumsdirektør Dag Rune Raaberg, Grue
- Hjelpepleier Ellinor Hildegard Saue, Mosjøen
- Direktør Arve Sigvaldsen, Lysaker
- Lærer Asbjørn Edgar Skullerud, Skollenborg
- Cand.philol. Aage Agnar Solbakk, Tana
- Rektor Harry Birger Solberg, Odda
- Helikopterpilot Rein Lae Solberg, Råde
- Seniorrådgiver Kai Henning Stensrud, Kolbu
- Professor Johanne Sommerschild Sundby, Brumunddal
- Lege Jan Otto Syvertsen, Moss
- Rektor Anne-Marie Sæthertrø, Vanvikan
- Trener Jostein Totland, Stjørdal
- Seiler Kjell Totland, Bergen
- Telemontør Odd Sigbjørn Ubostad, Kristiansand
- Lærer Olav Ulltveit-Moe, Sundebru
- Fysiker Jørn Wroldsen, Hunndalen
- Hjelpepleier Eva Waage, Storebø
- Professor Jens Petter Aasen, Åsgårdstrand

Trond Henry Blattmann og Lisbeth Kristine Røynealand fra Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli mottok Kongens Fortjenstmedalje i 2023.

H.M. Kongens Erindringsmedalje

H.M. Kongens Erindringsmedalje ble innstiftet i 1906 av Kong Haakon VII som belønning til personell som har vist særlig fortjenstfullt virke i Hans Majestet Kongens tjeneste. Medaljen kan også tildeles utlendinger i forbindelse med statsbesøk og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner som har gjort en særskilt innsats som bør påskjønnes. Sakene for tildeling av medaljen til utlendinger og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner behandles og innstilles fra Ordensrådet for Den Kongelige Norske Fortjenstorden.

KONGENS ERINDRINGSMEDALJE I GULL

- Husassistent Anne Eilertsen, Hvaler
- HR-rådgiver Gry Jørgensen Drage, Oslo
- Renholder Györgyi Gál, Ungarn
- Slottsknekt Lars Kofoed, Oslo
- Sekretær Wook Nyok Mooi, Malaysia
- Gartner Hildegunn Tvedt, Oslo
- Frank Rusten ved Den kongelige politiskorte

KONGENS ERINDRINGSMEDALJE I SØLV

- Administrasjonsmedarbeider Elmenia Mamud Antonio, Nederland
- Sjøfører Shahriar Asgari, Iran
- Fagansvarlig arkiv Sigrid Norrøne Beck, Oslo
- Lakei Katia Bravo, Oslo
- Sjøfører og vaktmester Carlos Reiro DaSilva, Belgia
- Voichita Gogut, Ungarn
- Blomsterdekoratør Guro Hellesnes, Oslo
- Kontormedarbeider Michel Jonet, Belgia
- Administrasjonsmedarbeider Aina Birgitte Saugerud van Houwelingen, Nederland

- Besøkskoordinator Pia Ladefoged, Belgia
- Resepsjonist Anette Ljungmann, Belgia
- Leder kjøkkenseksjonen Nicolai Lundsgaard, Oslo
- Kultur- og informasjonsmedarbeider Ernese Aliz Petke, Ungarn
- Sjøfører og vaktmester Johan Pierre, Belgia
- Servicemedarbeider Agnieszka Romanowska, Sylling
- Sjef hoffets stab Tone Rinden Rygh, Oslo
- Sekretær Grazyna Stempowska, Polen
- Sekretær Tone Sætre, Italia
- Rune Kåre Berntsen ved Den kongelige politiskorte
- Andreas Fleischer ved Den kongelige politiskorte
- Ole Christian Olsen ved Den kongelige politiskorte
- Brede Sand ved Den kongelige politiskorte
- Jørgen Tørring ved Den kongelige politiskorte

Kongelige fond og stiftelser

Tradisjonen med kongelige fond og stiftelser til allmennnyttige formål har siden Kong Haakon og Dronning Mauds tid vært en viktig del av De kongeliges offisielle virke. Fondene har tradisjonelt vært opprettet i forbindelse med spesielle merkedager i Kongefamilien. Ved kongelige jubileer blir gaver fra det offisielle Norge ofte gitt som bidrag til fondene og deres formål, i stedet for personlige gaver til De kongelige.

Det er i dag fem kongelige fond og stiftelser som arbeider for ulike allmennnyttige formål. Fondene avgir egne regnskaper og er registrert i Stiftelsestilsynet og Brønnøysundregistrene. Alle fondene har investeringsinstruks vedtatt av styret, og instruksene inneholder krav om etisk forvaltning. Kronprinsparets Fond har plassert kapitalen i KLP. Kapitalen i Kronprinsesse Märthas Minnefond og Prinsesse Märtha Louises Fond blir forvaltet av FORMUE, mens Grieg Investor forvalter kapitalen i H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend.

Stiftelsene ønsker å utvise åpenhet om sin virksomhet. På bakgrunn av dette vedtok styrene i 2018 nye retningslinjer for mottak av gaver. Dette innebærer at alle økonomiske bidrag til fondene fra næringsliv og større private givere redegjøres for i noter til årsregnskapene og årsberetningene og gjøres tilgjengelig på nett. Private givere som gir mindre beløp, skal være anonyme i henhold til retningslinjer fra Norges Innsamlingsråd.

KRONPRINSESSE MÄRTHAS MINNEFOND

Kronprinsesse Märthas Minnefond gir økonomisk støtte til sosiale og humanitære tiltak i organisasjoner og foreninger. Fondet ble opprettet 1. april 1929. Etter Kronprinsessens død ble det besluttet å videreføre arbeidet som minnefond. Gjeldende statutter ble fastsatt av Hans Majestet Kongen 8. mars 2007.

Arbeidet med fondet er en del av Prinsesse Astrid, fru Ferners offisielle oppgaver på vegne av Kongehuset, og Det kongelige hoff bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets styre ledes av Prinsesse Astrid, fru Ferner. Øvrige styremedlemmer er hoffsjef Olav Heian-Engdal, Ingelin Killengreen, Egil Vindorum og Knut Brakstad. Daglig leder er Mette Tverli. I 2023 avholdt styret sitt årsmøte 17. mars. Av totalt 264 søknader ble 155 mottakere tildelt til sammen 870 000 kroner.

Fondets kapital 31. desember 2023 var om lag 27,7 millioner kroner.

PRINSESSE MÄRTHA LOUISES FOND

Prinsesse Märtha Louises Fond støtter tiltak til hjelp og glede for barn med funksjonshemming. Fondet prioriterer

tiltak som kommer barna direkte til gode og legger vekt på at bidraget skal gå til aktiviteter for barna. Fondet ble opprettet 15. september 1972.

Gjeldende statutter ble fastsatt av Hennes Majestet Dronningen 2. mai 2007.

Fondets styre ledes av Prinsesse Märtha Louise. Dette vervet er opprettholdt også etter at Prinsessen sluttet å utføre andre offisielle oppgaver for Kongehuset i 2022.

Øvrige styremedlemmer er Kristine Ryssdal, Karin Liabø og Ole Jacob Sunde. Fondets rådgivende komité består av Odd Bakken og Hanne Ramstad Jensen (oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet i henhold til statuttene) samt Nils Erik Ness (oppnevnt av styret i henhold til statuttene). Daglig leder er Mette Tverli.

Styret avholdt i 2023 sitt årsmøte 9. mai og fordelingsmøte 18. september. Fondet mottok 65 søknader, hvorav 34 mottakere ble tildelt til sammen 461 000 kroner.

Hoffet bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets kapital 31. desember 2023 var om lag 16,7 millioner kroner.

KRONPRINSPARETS FOND

Kronprinsparets Fond ble opprettet av Deres Kongelige Høyheter Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit i forbindelse med bryllupet 25. august 2001.

Kronprinsparets Fond arbeider for at alle ungdommer i Norge skal kunne delta i samfunnet, enten det er i utdanning, jobb eller på sosiale arenaer. Derfor støtter og samarbeider fondet med prosjekter som gir ungdom arenaer for mestring, tilhørighet og fellesskap.

Fondet ønsker å bidra til å sikre bærekraft i prosjektene og at metodene og innsatsen kommer flere unge til gode. Fondet arbeider tett med prosjektene i det daglige, og samarbeidspartnerne bidrar også med verdifull kompetanse og rådgiving.

I 2023 har fondet støttet UngInvest AIB, Dale Oen Experience, Cousins (tidligere Sandwich Brothers), og GET Academy, som var et nytt prosjekt i 2023. UngInvest AIB er et videregående læringstilbud i Viken fylkeskommune. Her kan ungdommene ta et avklaringsår eller gjennomføre hele eller deler av sin videregående utdanning. Dale Oen Experience gir unge muligheter til mestring gjennom aktiviteter, leire og ekspedisjoner. Cousins ansetter unge med flyktningbakgrunn til å lage og selge økologisk is og kafévarer. GET Academy er en IT-skole som tilbyr opplæring i grunnleggende

programmering og annen nøkkelkompetanse med sikte på praksis og jobb i egnede bedrifter.

Programmet Flyt er utviklet og drives av Kronprinsparets Fond, og er et tilbud for ungdom i overgangen til videregående skole. Flyt skal bidra til å styrke livsmestringsferdigheter, psykisk helse og vennskap unge imellom. På lang sikt er målet å bidra til at flere gjennomfører videregående utdanning. Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet følger Flyt med forskning.

Samarbeidspartnere og økonomiske bidragsytere til fondet i 2023 var Egmont Fonden, DNB, Norsk Tipping, Wilstar, North Star, Sparebankstiftelsen DNB, Schage Eiendom, Stiftelsen Dam og Selvaag. Pro bono-partnere var Wiersholm, McKinsey & Company, TRY, Apeland, Attensi og VNTX.

Det kongelige hoff bistår fondet med forretningsførsel. Fondets styre har hatt følgende medlemmer i 2023: Kronprins Haakon, Kristin Halvorsen (styreleder), Johannes Heggland, Ole Edvard Wold-Reitan, Rune Bjerke, Zahra Sabha, Yosef Wolde-Mariam, Sindre Østgård og Anita Valaker.

Sekretariatet har kontorer på Skøyen Atrium og hadde i 2023 3,8 årsverk fordelt på fem medarbeidere. Daglig leder er Irene Løken Lystrup.

Fondets kapital 31. desember 2023 var om lag 32 millioner kroner.

H.M. DRONNING SONJAS KUNSTNERSTIPEND THE QUEEN SONJA PRINT AWARD

H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend – *Queen Sonja Print Award* (QSPA) – ble stiftet 14. januar 2011. Formålet med stiftelsen er å skape interesse og inspirere til utviklingen av grafisk kunst. QSPA mener at kunst og kultur er helt sentralt for utviklingen av mennesker og samfunn, og stiftelsen ønsker å gjøre kunst til en viktig og naturlig del av folks liv.

Hvert annet år deler stiftelsen ut den internasjonale grafikkprisen *Queen Sonja Print Award*. Så langt man kjenner til, er dette verdens største pris innen grafisk kunst.

Stiftelsen deler også ut *QSPA Lifetime Achievement Award* som ærer livslange kunstnerskap, og *QSPA Inspirational Award* som går til en ung, nordisk kunstner. Mottakerne får tilbud om arbeidsopphold ved grafiske

verksteder og utstillinger, både i samarbeid med andre kunstnere knyttet til QSPA og alene. Ønsket er å skape utvikling, aktivitet og engasjement.

I stiftelsens visningssted i Bispevika ble tre store utstillinger presentert for et bredt publikum. Året startet med utstilling av kunstnere som har vært involvert i Artica Svalbard. Våren og sommeren var det en populær utstilling med nye grafiske verk av Kjell Erik Killi-Olsen. Høsten 2023 fikk vi et yngre publikum med en større soloutstilling av Ciara Phillips, vinner av prisen i 2023. Hensikten med visningsstedet er å skape en arena der grafikk gjøres tilgjengelig for et større publikum, et møtested hvor det er lav terskel for å gå inn og med muligheter for gode samtaler om kunst.

Årets høydepunkt var åpning av utstillingen «Mellom rom» med verk av Hennes Majestet Dronningen og Håvard Homstvedt ved galleriet BGE Contemporary i Stavanger. Utstillingen har som formål å fremme grafikk som kunstform og stiftelsen *Queen Sonja Print Award*. Overskudd av salget doneres til stiftelsen.

QSPAs samarbeid med Artica Svalbard fortsetter. QSPA har stilt en trykkpresse til disposisjon for Artica i deres lokaler i Longyearbyen, og QSPA bruker sin kompetanse og sitt kontaktnett til å nominere kunstnere.

Dronningen har støttet opp om kunst og kultur gjennom flere tiår, og hennes innsats i QSPA inngår i hennes offisielle virke. Det kongelige hoff bistår derfor stiftelsen med forretningsførsel.

Styret består av styreleder Gry Mølleskog, Cecilie Malm Brundtland, Magne Furuholmen, Håvard Homstvedt, Anne Hilde Neset og Thorhild Widvey. Dronningen har møte- og talerett i styret. Styremedlemmene legger ned betydelig innsats uten godtgjørelse.

Daglig leder fra 1. april er Trude Gommæs Ugelstad. Det har i løpet av 2023 blitt avholdt årsmøte og fem styremøter.

Stiftelsens kapital 31. desember 2023 var om lag 68,9 millioner kroner.

SIKT

SIKT er en årlig konferanse initiert av Kronprinsen. Målet

Framtidsmøtet i regi av Kronprinsparets Fond ble gjennomført for tredje år på rad. Femti unge var samlet til diskusjon og presenterte konkrete forslag til tiltak for representanter for offentlige etater, kommuner, organisasjoner og næringsliv.

er å skape en møteplass for ledere og talent mellom 20 og 40 år – fra hele landet, på tvers av sektorer. På SIKT kan deltakerne lære av hverandre og diskutere felles utfordringer og muligheter i framtidens Norge.

I 2023 ble SIKT arrangert som et 10-årsjubileum over én dag. Dette fant sted på Nasjonalmuseet, der foredragsholdere fra inn- og utland bidro med faglig innhold på scenen.

Til nå har SIKT blitt organisert i Trondheim (2013 og 2022), Tromsø, Bergen, Ålesund, Kristiansand, Stavanger, Lillehammer, Skaugum (digitalt i 2020), Bodø og Oslo (fem- og tiårsmarkeringer).

SIKT inngår i Kronprinsens offisielle virke og er del av hans engasjement for unge i Norge, næringsliv og entreprenørskap. Hoffet bistår med administrasjon og organisering av konferansen, og er i henhold til vedtektene forretningsfører for stiftelsen.

I stiftelsens styre sitter Kronprins Haakon (styreleder) og Dag Olav Heian-Engdal. Daglig leder er Tone Rinden Rygh.

Stiftelsens kapital 31. desember 2023 var om lag en million kroner.

Årsregnskap

Hoffsjefens kommentar til regnskapet

Årsregnskapet for Den kongelige civilliste er gjort opp med et regnskapsmessig resultat som viser et planlagt underskudd på kroner 54 376 264 sammenholdt med årets bevilgning, og som dekkes av tidligere avsetninger til Sikkerhetsprosjektet. Resultatet er i tråd med forventningene som ble framskrevet i årsrapporten for 2022.

Sikkerhetsprosjektet ved de kongelige eiendommene har også i 2023 hatt et høyt aktivitetsnivå, og alle hovedelementer er ferdigstilt. Bevilgningene til prosjektet er ikke helt i fase med utbetalingene, og prosjektet viser derfor et regnskapsmessig underskudd for 2023 på kroner 70 914 330 (jf. tilsvarende regnskapsmessig overskudd for 2022 på kroner 92 715 551).

Driftsregnskapet for Det kongelige hoff viser et regnskapsmessig overskudd på kroner 16 538 065. Hovedårsaken til driftsoverskuddet er at både reansettelser og prosjekter ble utsatt på grunn av det pågående organisasjonsutviklingsprosjektet (Balanseprosjektet). Regnskapet viser at betydelige deler av den ordinære bevilgningen benyttes til drift og vedlikehold av Slottet og øvrige statlige kongelige eiendommer og de kulturelle og historiske verdier som befinner seg der.

Den akkumulerte avsetningen for det ordinære bevilgningsregnskapet utgjør nå cirka 41 millioner kroner, hvorav 5,8 millioner kroner er knyttet til Kronprinsparets driftsreserve.

Årsregnskapet for Åpent Slott viser et overskudd på kroner 3 644 106. Overskuddet er tillagt egenkapitalen og vil benyttes i framtidig drift og utvikling av kulturformidlingen.

De framlagte regnskaper, med tilhørende noter, gir etter min oppfatning et tilfredsstillende uttrykk for resultatet i 2023 og den økonomiske stillingen ved årsskiftet. Likviditetssituasjonen på balansedagen anses tilfredsstillende fordi det er tilstrekkelig innestående på bankkonto. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapene. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som det ikke er tatt hensyn til i årsoppgjøret. Årsregnskapene er avlagt i tråd med reglene i regnskapsloven og Økonomireglementet for Det kongelige hoff.

Det kongelige slott, 16. april 2024
Dag Olav Heian-Engdal, hoffsjef

Årsregnskap for Den kongelige civilliste

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2023	2022
INNETEKTER			
Overføring post 50/51	2	245 134 000	430 425 000
Refusjonsinntekter og andre inntekter	3	832 211	13 431 572
Sum		245 966 211	443 856 572
KOSTNADER			
Lønnskostnader	4	151 751 755	144 116 834
Anskaffelser og rehabilitering/utvikling	5	4 782 045	10 182 665
Driftskostnader	6	69 832 771	64 018 415
Prosjekter	8	79 870 428	163 929 401
Sum		306 236 998	382 247 315
Driftsresultat		-60 270 787	61 609 257
Finansinntekter	7	5 894 523	1 996 651
Årsresultat	1	-54 376 264	63 605 908
OVERFØRINGER			
Overført fra/til prosjektavsetninger	8/9	-70 914 330	92 715 551
Overført til/fra andre avsetninger	8/9	16 440 412	-27 173 988
Overført til/fra avsetning Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	97 653	-1 935 655
Sum		-54 376 264	63 605 908

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2023	2022
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Fordringer		1 580 947	1 815 681
Forskutterte kostnader		1 418 624	-50 898
Sum		2 999 571	1 764 783
Bankinnskudd			
Kassebeholdning		36 071	33 313
Bankinnskudd drift		107 511 115	170 291 607
Bankinnskudd skattetrekk		5 288 892	4 801 495
Sum		112 836 077	175 126 415
Sum omløpsmidler		115 835 649	176 891 198
Sum eiendeler		115 835 649	176 891 198
AVSETNINGER OG KORTSIKTIG GJELD			
Avsetninger			
Avsetning til post 51-prosjekter under utførelse	8/9	41 361 024	112 275 354
Avsetning til post 50-prosjekter	8/9	35 678 584	19 238 172
Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	5 812 770	5 715 117
Sum		82 852 378	137 228 642
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		9 811 847	19 027 494
Skyldige offentlige avgifter		10 563 942	9 342 032
Avregning pensjonsforpliktelser		-1 144 035	-1 004 233
Skyldige feriepenger		12 958 599	12 297 263
Sum		32 190 354	39 662 555
Sum avsetninger og kortsiktig gjeld		115 042 733	176 891 198

Oslo, 16. april 2024

Dag Olav Heian-Engdal
Høffsjef

Noter til årsregnskapet for Den kongelige civilliste

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Det kongelige hoff omfatter både Den kongelige civilliste (post 50/51) og underenheten Åpent Slott, men vi har valgt å regnskapføre enhetene separat. Begrunnelsen for separate regnskap er at Åpent Slott er merverdiavgiftsregistrert virksomhet og utenfor det som dekkes av overføring post 50/51.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, er i tillegg benyttet som grunnlag for utarbeidelse av resultatregnskap, balanse og noter. Basert på at årsregnskapet utarbeides i henhold til Økonomireglementet, anses det ikke nødvendig å utarbeide en kontantstrømopstilling. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Inntekter: Overføring/bevilgning post 50: Midler bevilget over post 50 skal dekke kostnadene for Kongehusets offisielle oppgaver, drifts- og lønnskostnader for Det kongelige hoff, samt forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige eiendommer med tilhørende parker i Oslo, som er stilt til H.M. Kongens disposisjon. Overføring/bevilgning post 51: «Særskilte prosjekt ved Det kongelige hoff.» Midler bevilget over post 51 er øremerket prosjekter med så stor kostnadsramme at ordinær bevilgning ikke kan finansiere dem.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld: Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som forfaller til betaling senere enn ett år, er klassifisert som anleggsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler: Det kongelige hoffs innkjøp av varige driftsmidler som IKT-utstyr, kontormaskiner, inventar, biler samt rehabilitering av statlig eiendomsmasse, kostnadsføres i resultatregnskapet. Anskaffelser anses forbrukt i regnskapsåret fordi de har kort økonomisk levetid eller gjelder statens eiendommer. Prosjekter finansiert gjennom offentlige tilskudd regnskapføres etter god regnskapsskikk for offentlige tilskudd (NRS4). Se spesifikasjoner i note 6 om kostnadsførte anskaffelser og rehabilitering, samt i note 8 for tilsvarende kostnader i prosjekter.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Bankinnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer. Avregning pensjonsforpliktelser gjelder differanse mellom beregnet og innbetalt premie til Statens pensjonskasse pr. 31/12.

Årsresultat og avsetninger: I Økonomireglementet framkommer at Det kongelige hoff beholder disposisjonsretten til utbetalte midler dersom årsregnskapet viser et positivt resultat, og alternativt har ansvaret for å dekke et eventuelt negativt årsresultat. I årsregnskapet kan det foretas avsetninger til framtidig bruk. Årsresultatet for 2023 har redusert avsetning til prosjekter under utførelse post 51 med kr 70 914 330, økt prosjekter/driftsreserve post 50, med kr 16 440 412 og økt avsetninger for Kronprinsparets offisielle virksomhet med kr 97 653. Se spesifikasjoner i note 8 og 9.

NOTE 2 OVERFØRING POST 50/51 OG ANDRE OVERFØRINGER	2023	2022
Bevilgning: St.prp. nr. 1, 2022-2023, KDD, programområde 00 kap.1, post 50	240 008 000	
Bevilgning: St.prp. nr. 118 S, 2022-2023, KDD, programområde 00 kap.1, post 50	5 126 000	
Sum	245 134 000	430 425 000

NOTE 3 REFUSJONSINNTEKTER OG ANDRE INNTEKTER

Diverse refusjonsinntekter	832 211	431 572
Andre inntekter	0	13 000 000
Sum	832 211	13 431 572

Refusjonsinntekter er lønnsrefusjon for arbeid for H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend, H.M. Dronning Sonjas private kunstvirksomhet, Kongeparets apanasjeregnskap, Åpent Slott og Skaugum gård. Andre inntekter er overføring/kostnadsdekning fra Statsbygg for rehabilitering/ fornying av gjerder og porter på Bygdø kongsgård.

NOTE 4 LØNSKOSTNADER

Lønn og feriepenger	118 267 241	112 503 024
Pensjonskostnader	10 385 777	8 754 938
Arbeidsgiveravgift	19 181 660	17 343 339
Andre personalkostnader	3 917 076	5 515 532
Sum	151 751 755	144 116 834

Lønn til hoffsjef Dag Olav Heian-Engdal er utgiftsført med kr 1 629 885 og annen godtgjørelse med kr 172 066, herav er kr 165 000 innberettet som fordel fri bolig.

Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for hoffsjefen er utgiftsført med kr 161 506. Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens pensjonskasse.

For toppledergruppen gjelder følgende:

Lønn til sjef det kongelige sekretariat Gry Høeg Ulverud er utgiftsført med kr 694 037 og annen godtgjørelse med kr 4 122 for perioden 1/6-31/12.

Lønn til sjef hoffets stab Tone Rinden Rygh er utgiftsført med kr 1 404 632 og annen godtgjørelse med kr 8 153.

Lønn til kommunikasjonssjef Guri Ofstad Varpe er utgiftsført med kr 1 385 581 og annen godtgjørelse med kr 7 066.

Lønn til sjef det kongelige hushold Lars Christian Krog er utgiftsført med kr 1 398 174 og annen godtgjørelse med kr 15 143.

Lønn til slottsforvalter Per Arne Bjørnstad er utgiftsført med kr 1 309 653 og annen godtgjørelse med kr 8 153.

Lønn til sjef sikkerhet Lars Ivar Frøystad er utgiftsført med kr 1 338 779 og annen godtgjørelse med kr 8 153.

Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for toppledergruppen er utgiftsført med kr 1 023 935.

Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens pensjonskasse.

Gjennomsnittlig antall ansatte er 152.

NOTE 5 ANSKAFFELSER OG REHABILITERING/UTVIKLING - TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF

Anskaffelser kjøretøy og maskiner	227 972	1 043 560
Anskaffelser IKT-utstyr	2 107 443	1 519 305
Anskaffelser inventar og verktøy	2 120 997	5 098 187
Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	325 633	2 521 613
Sum	4 782 045	10 182 665

Oppstillingen over inkluderer anskaffelser for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 5 ANSKAFFELSER - KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET

Anskaffelser biler	522 225	1 022 671
Anskaffelser IKT-utstyr	6 100	3 648
Anskaffelser offisielt utstyr	132 353	319 922
Sum	660 678	1 346 241

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER – TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF	2023	2022
Arrangementer og offisielle kostnader, inkl. reiser, ekskl. forpleining	3 547 936	4 012 792
Forpleining (i tilknytning til arrangementer, kantinedrift etc.)	3 493 586	2 998 503
Reisekostnader for Det kongelige hoff	3 454 528	3 236 184
Drift og vedlikehold av bilparken	2 055 983	2 113 774
Renhold og annen husholdsdrift	1 327 473	1 440 901
Park- og gartneridrift samt vedlikehold av parker og gartneri	2 418 016	2 275 160
Elektrisitet og fjernvarme	11 567 128	11 967 004
Offentlige avgifter	2 638 934	1 873 724
Reparasjoner og vedlikehold av bygninger, inventar mv.	3 320 395	3 913 719
Driftskostnader tekniske anlegg, alarmer mv. Service-, leasing-, leie- og lisensavtaler vedr. kjøretøy, kontormaskiner, edb, tv etc.	20 157 526	17 252 415
Informasjonskostnader	856 085	800 147
Telefon, mobiltelefon, porto	2 117 650	2 037 356
Kontorrekvisita, trykking/kopiering, film/fotografering, aviser/trykksaker/bøker	1 727 400	1 169 888
Honorarer	2 494 298	1 423 310
Konsulenttjenester	4 682 527	4 258 453
Forsikringer	2 143 319	1 954 302
Diverse kostnader	1 017 409	928 237
Kongepokaler	199 173	195 969
St. Olavs Orden og andre ordener/medaljer	613 405	166 578
Sum	69 832 771	64 018 415

I diverse kostnader inngår kr 575 000 som driftsstøtte for kjøp av gartneritjenester på private eiendommer, kr 115 500 til bistand IKT-konsulent for bildebehandling og kr 300 000 som arrangementsstøtte til SIKT 2023.

Honorar til revisor er utgiftsført med kr 206 352 for ordinær revisjon.

I kostnadene til forsikring inngår også forsikring av KS Norge og kongelige private eiendommer og eiendeler, bortsett fra Kongeparets fritidseiendom Mågerø og Kronprinsparets fritidseiendommer Uvdal/Flatholmen.

Skaugum gård (enkeltpersonforetaket) inngår ikke.

Oppstillingen over inkluderer driftskostnader for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER – KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET

Arrangementer og offisielle kostnader*	1 555 361	1 948 122
Bilhold	364 304	514 371
Kontor- og kommunikasjonskostnader mm.	475 739	330 965
Honorarer og eksterne tjenester**	2 017 865	925 386
Forsikring	267 908	256 191
Sum	4 681 177	3 975 035

* Inkluderer kr 300 000 i arrangementsstøtte til SIKT 2023

** Inneholder bl.a. honorarer til leverandører av tjenester i tilknytning til Kronprinsparets offisielle virke, herunder også søm av offisielle antrekk og reisekostnader når de følger Kronprinsparet på reise.

NOTE 7 FINANSINNTEKTER	2023	2022
Renteinntekter	5 934 555	2 038 340
Bankkostnader	-40 032	-41 689
Sum	5 894 523	1 996 651

NOTE 8 PROSJEKTER

Innenfor ordinære driftsrammer gjennomføres såkalte rammeprosjekter. Dette er ulike tiltak av prosjektmessig karakter som kan være knyttet til alle sider ved Det kongelige hoffs virksomhet, som bygninger, utearealer, teknologi, organisasjon, personal, arrangementer osv.

RAMMEPROSJEKTER - GJENNOMFØRT INNENFOR POST 50-BEVILGNING

Anskaffelse kjøretøy, maskiner, inventar o.l.	167 489	3 769 840
Rehabilitering/utvikling bygninger/uteområder	3 761 306	15 325 489
Service, reparasjon og tekniske kostnader	444 146	114 444
Arrangementskostnader	2 366 023	1 067 944
Konsulenttjenester	118 262	1 969 246
Sum	6 857 225	22 246 962

SÆRSKILTE PROSJEKTER - BEVILGET OVER POST 51

Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	58 748 284	119 075 183
Service, reparasjoner og tekniske kostnader mv.	849 496	963 880
Konsulenttjenester	13 415 423	21 643 377
Sum	73 013 203	141 682 439

Sum resultatførte prosjektkostnader	79 870 428	163 929 401
--	-------------------	--------------------

Nærmere om særskilte prosjekter – bevilget over post 51

Inngående balanse, avsetning til særskilte prosjekter	112 275 354	19 559 803
Årets bevilgning over post 51		233 200 000
Sum til disposisjon særskilte prosjekter	112 275 354	252 759 803
Resultatførte prosjektkostnader	73 013 203	141 682 439
Prosjekthenførte finansinntekter	-2 098 873	-1 197 990
Sum prosjektmidler til overføring neste år	41 361 024	112 275 354

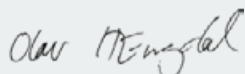
NOTE 9 AVSETNINGER	2023	2022
Avsetning til særskilte prosjekter under utførelse (post 51-prosjekter)		
Inngående balanse	112 275 354	19 559 803
Overført ved resultatdisponering	-70 914 330	92 715 551
Sum	41 361 024	112 275 354
ANDRE AVSETNINGER		
Avsetning til rammeprosjekter/driftsreserve post 50		
Inngående balanse	19 238 172	46 412 159
Overført ved resultatdisponering	16 440 412	-27 173 988
Sum	35 678 584	19 238 172
ANDRE AVSETNINGER		
Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap		
Inngående balanse	5 715 117	7 650 772
Overført ved resultatdisponering	97 653	-1 935 655
Sum	5 812 770	5 715 117
Sum avsetninger	82 852 378	137 228 642

Årsregnskap for Åpent Slott

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2023	2022
INNETEKTER			
Salgsinntekter		1 813 018	1 409 224
Billettinntekter		9 931 453	7 773 722
Diverse inntekter		307 167	
Sum	2	12 051 638	9 182 945
KOSTNADER			
Varekjøp		1 673 044	970 056
Beholdningsendring varelager		-927 432	-108 570
Lønnskostnader	3	3 005 305	2 155 407
Driftskostnader	4	4 942 355	4 561 408
Sum		8 693 272	7 578 301
Driftsresultat		3 358 367	1 604 644
Finansinntekter/-kostnader		285 740	75 564
Årsresultat		3 644 106	1 680 208
OVERFØRINGER			
Overført til/fra egenkapital		3 644 106	1 680 208
Sum		3 644 106	1 680 208

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2023	2022
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Varebeholdning	5	1 895 564	968 133
Bankinnskudd drift		8 271 642	5 435 318
Kasse		11 405	10 000
Kundefordringer		20 095	1 650
Sum		10 198 706	6 415 101
Sum eiendeler		10 198 706	6 415 101
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital pr. 1/1		5 959 877	4 279 671
Overført fra resultatdisponering		3 644 106	1 680 205
Sum		9 603 983	5 959 876
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		575 871	479 001
Avregning merverdiavgift		18 852	-119 551
Interimskonto			95 774
Sum		594 723	455 224
Sum egenkapital og gjeld		10 198 706	6 415 101

Oslo, 16. april 2024

Dag Olav Heian-Engdal
Hoffsjef

Noter til årsregnskapet for Åpent Slott

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Åpent Slott er formelt organisert som en underenhet av Det kongelige hoff, men vi har valgt å regnskapsføre Åpent Slott separat. Se også note 1 for Den kongelige civilliste.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. I tillegg er Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, benyttet som grunnlag for utarbeidelse av regnskapet og noter. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASSIFISERING AV EIENDELER OG GJELD:

Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Varebeholdning: Varelageret er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Bankinnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer.

NOTE 2 INNTEKTER

	2023	2022
Salgsinntekter er salg av souvenirer, bøker etc.	1 813 018	1 409 224
Billettinntekter gjelder for omvisninger og konserter på Slottet og Oscarshall	9 931 453	7 773 722
Diverse inntekter er bl.a. aktivitetsstøtte fra Sparebankstiftelsen DNB på kr 230 000 og kr 75 000 fra Bergesenstiftelsen	307 167	
Sum	12 051 638	9 182 945

NOTE 3 LØNSKOSTNADER

Lønn og feriepenger	2 418 365	1 759 441
Arbeidsgiveravgift	371 807	267 744
Pensjonskostnader	197 133	128 222
Andre personalkostnader	17 999	
Sum	3 005 305	2 155 407

Til sammen har 31 medarbeidere (fast ansatte og sesongarbeidere) utført om lag 4,4 årsverk i løpet av 2023

NOTE 4 DRIFTSKOSTNADER

Rekvisita	59 799	90 616
Andre driftskostnader	4 150 071	4 097 327
Renhold	732 486	373 465
Sum	4 942 355	4 561 408

NOTE 5 VAREBEHOLDNING

Varebeholdningen består av bøker og souvenirer for videresalg	1 895 564	968 133
--	------------------	----------------

Til hoffsjefen

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Den Kongelige Civiliste og Åpent Slott som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Hoffsjefen er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Hoffsjefens ansvar for årsregnskapet

Hoffsjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Tromsø
Alta	Finnsnes	Molde	Trondheim
Arendal	Hamar	Sandefjord	Tynset
Bergen	Haugesund	Slavanger	Ulsteinvik
Bodø	Knarvik	Stord	Ålesund
Drammen	Kristiansand	Straume	

vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon.

Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 16. april 2024

KPMG AS

Jørgen Hermansen
Statsautorisert revisor

Ord og uttrykk

En del yrkestitler, ord og uttrykk som brukes ved Det kongelige hoff, har vært brukt i generasjoner og finnes også i denne årsberetningen. Denne ordlisten forklarer disse tradisjonsrike betegnelse.

Adjutant/Adjutantstab. Hans Majestet Kongens adjutantstab er underlagt forsvarssjefen, men fungerer i praksis som en avdeling ved Hoffet. Ordet adjutant stammer fra latin og betyr «å hjelpe til». Kongen har tre adjutanter og tre overadjutanter, mens Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter. Disse kommer fra forsvarsgrenene Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. I tillegg har Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra en fast adjutant.

Apanasje. Apanasjen er den årlige ytelsen fra Stortinget til Kongeparet og Kronprinsparet til deres private utgifter.

Attaché. Ordet er opprinnelig fransk og betyr «knyttet til». Ved statsbesøk er en eller flere nordmenn med tilknytning til gjestene og deres land attaché de utenlandske gjestene. Det vil si at de skal stå til rådighet hele tiden, være orientert og parat til å besvare alle spørsmål.

Audiens. Ordet stammer fra det latinske ordet «å høre» og betyr «mulighet til å bli hørt». De kongelige mottar hvert år mange mennesker som kommer for å takke eller redegjøre for en sak eller organisasjon.

Civillisten. Den kongelige civilliste er Stortingets bevilgninger til drift og investeringer og lønn til samtlige ansatte ved Det kongelige hoff. Ordet civilliste er opprinnelig engelsk. I 1689 bevilget Parlamentet Kongen et fast årlig tilskudd, mot at han utover Hoffets utgifter også betalte lønnsutgiftene til en rekke sivile embetsmenn som var oppført på den såkalte «Civil List».

Etikette. Takt og tone, og kjennskap til mer eller mindre uskrevne regler, kalles etikette. Det er også tradisjon, sunn fornuft samt respekt for alder og plassering i samfunnet. Etikette kan også bety hvordan man tiltaler kongelige og andre viktige gjester, hvordan rekkefølgen er hvis man skal holde en tale der kongelige, statsråder, ambassadører etc. er til stede. Etikette har også med rang og regler om bordplassering å gjøre.

FDVU. Forkortelsen står for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling. Hoffet legger standarden i NS 3454 til grunn som definisjon på FDVU.

Foretrede. Å bli gitt foretrede betyr å bli mottatt av en person av høy rang. Se også audiens.

Hoff. Hoffet var betegnelsen på en konge eller fyrstes bolig, husholdning og nærstående rådgivere. I dag er Det kongelige hoff organisasjonen som bistår Kongeparet og Kronprinsparet i utøvelsen av deres offisielle virke og private gjøremål. Hoffet forvalter også de kongelige eiendommer.

Hoffdame. Funksjonen som hoffdame oppsto ved de europeiske hoffene på 1700-tallet, som selskapsdamer for dronninger og prinsesser. Senere utviklet stillingen seg til å ledsage og bistå dronninger og prinsesser ved offisielle anledninger. En del av arbeidet besto også av planlegging og tilrettelegging. I dag er det bare Prinsesse Astrid, fru Ferner som har hoffdame.

Hoffsjef. Hoffsjefen er øverste leder for Det kongelige hoff.

Høytidelig audiens. Kongen mottar nye ambassadører som skal representere sitt land i Norge i høytidelig audiens. Den nye ambassadøren blir hentet i en av Hoffets biler og kjørt til Slottet. Garden paraderer, og Kongen tar imot i gallauniform. Når ambassadøren har levert sitt introduksjonsbrev (sine akkreditiver) til Kongen, kan vedkommende begynne å fungere som ambassadør i Norge.

Kongehuset og Kongefamilien. Det kongelige hus inkluderer den til enhver tid sittende monark med ektefelle og nærmeste arveberettigede i generasjonene etter med ektefeller. Den kongelige familie omfatter i tillegg monarkens øvrige familie.

Medaljemottakelse. Hvert år holder Kongen mottakelser på Slottet for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje. Hver medaljemottaker kan ha med seg en ledsager på mottakelsen.

Ordener og medaljer. Ordensvesen finner man i de fleste av verdens nasjoner. Gjennom utdelingen av ordener kan et statsoverhode belønne landsmenn og utlendinger for innsats til samfunnets beste. For å komplettere ordensvesenet har man i mange år delt ut medaljer. I motsetning til ordenene, som ofte har en korsform, er medaljene runde. I tillegg til fortjenstmedaljer har det siden 1818 vært tradisjon at de norske kongene har innstiftet minnemedaljer ved særskilte merkedager i Kongehuset.

Protokoll. Samlebetegnelse for høytidelige former og seremoniell i forbindelse med et statsoverhode og utenrikstjenesten. Protokoll stammer opprinnelig fra gresk. Se også etikette.

Rang. Rang kan knyttes til bestemte stillinger i samfunnet og/eller bestemte samfunnsgrupper. Bordplasseringen ved offisielle middager på Slottet skjer etter rang.

Statsbesøk. Offisielt besøk av et statsoverhode hos et annet statsoverhode kalles statsbesøk. Ved statsbesøk til Norge blir det gjestende landets statsoverhode tatt imot av Kongeparet ved en høytidelig seremoni på Slottsplassen.

Slottsforvalter. Ansvaret for den bygningsmessige driften og vedlikeholdet på Slottet ligger hos slottsforvalteren.

BILDEKREDITERINGER

- Eskil Wie Furunes / NRK: Forsiden
- Dusan Reljin / Det kongelige hoff: side 3, 5 (midt høyre), 54, 55
- Mikkel Berg Pedersen / Ritzau Scanpix / NTB: side 7
- Emilie Holtet / NTB: side 9
- Liv Osmundsen / Det kongelige hoff: side 5 (bunn høyre), 10, 15, 69
- Annika Byrde / NTB: side 13
- Liv Anette Luane / Det kongelige hoff: side 16, 41
- Katrine Lunke / Kronprinsparets fond: side 17, 83
- Øivind Møller Bakken / Det kongelige hoff: side 5 (topp venstre og bunn venstre), 19, 26, 27, 62, 72, 73, 75, 76, 77, 79
- Guri Varpe / Det kongelige hoff: side 21
- Svein Barmen / Statsbygg: side 23
- Sara Svanemyr / Det kongelige hoff: side 25
- Beate Oma Dahle / NTB: side 28
- Heiko Junge / NTB: side 30, 32 (topp høyre), 56
- Kensington Palace: side 31
- Britta Pedersen/dpa/NTB: side 32 (topp venstre)
- Keld Navntoft / Kongehuset i Danmark: side 33
- Nina Rangoy / NTB: side 36
- Håkon Mosvold Larsen / NTB: side 37
- Jan Langhaug / NTB: side 38
- Lise Åserud / NTB: side 39 (topp og bunn), 51 (topp høyre)
- Sven Gj. Gjeruldsen / Det kongelige hoff: side 40 (bunn venstre)
- Terje Pedersen / NTB: side 40 (bunn høyre), 44 (bunn venstre), 47 (bunn), 57, 58
- Frederik Nellemann Linde / Kongehuset i Danmark: side 42
- Stian Lysberg Solum / NTB: side 5 (midt venstre), 43, 48 (bunn venstre), 50, 53
- Fredrik Varfjell / NTB: side 5 (topp høyre), 44 (topp), 49
- Ole Berg-Rusten / NTB: side 44 (bunn høyre)
- Ingemar Lindewal / Kungl. Hovstaterna: side 45
- Simen Løvberg Sund, Det kongelige hoff: side 46, 51 (topp venstre), 52, 80, 82
- Torbjørn Kjosvold / Forsvaret: side 47 (topp)
- Annika Byrde, NTB: side 48 (bunn høyre)
- Hans Kristian Thorbjørnsen / Stortinget: side 59
- Helena Byrt / Nasjonalballetten: side 60, 63 (bunn)
- Frederik Ringnes / NTB: side 61
- De kongelige samlinger: side 63 (topp)
- Tor Erik Schrøder / NTB: side 78

UTGITT AV

Det kongelige hoff
April 2024

ISBN

978-82-8106-042-5

DESIGN

Neue Design Studio

PRODUKSJON

Fladby AS

Det kongelige hoff